

2

XLVIII. LETNIK

MAJ 1965

Lovec

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

Vsebina

Za odgovornost in napredna načela pri odstrelu jelenjadi — Rino Simoneti	34
Zaščita ptic — nerešeno vprašanje — France Cvenkel	37
Petelini na Pohorju — Pohorski (ing. Franjo Pahernik)	38
Se o prehrani srnjadi in po njej povzročeni škodi — ing. Vito-mir Mikuletič	40
Fazane krmimo tudi spomladi — ing. agr. Lojze Černe	45
Ruševec — Franc Knavs	47
Klavzen I. — Blaž Lovec (Srečko Borovnik)	48
Lovski izlet v Jugoslavijo — ing. Mirko Šušteršič (Ernst Herzig)	51
Po lovskem svetu	52
Čez Kirgizko stepo — Srečko Lapaine	52
Po Čehoslovaški — Blaž Krže	54
Iz lovskega oprtnika	56
Mladi piščjo	58
Iz lovske organizacije	59
Jubilanti	60
Umrli	60
Lovska kinologija	61
Šaljive	63

»LOVCA« izdaja Lovska zveza Slovenije, Ljubljana, Zupančičeva 9, ki jo zastopa njen predsednik dr. Jože Benigar. — Uredniški odbor: Ivan Ferlež, Stefan Tausig, Rastko Bradaškja. Odgovorni urednik Ivan Ferlež. Vse gradivo za objavo pošiljajte Uredništvu Lovca, Ljubljana, Zupančičeva ul. 9 (soba 7), poštni predal 505, telefon 21-245. — Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Lovske družine plačujejo Lovski zvezi za vsakega svojega člana letni prispevek 2000 dinarjev, zato prejemajo njihovi člani »Lovca« brezplačno. — Sicer je celoletna naročnina za »Lovca« 1800 dinarjev, posamezna številka 150 dinarjev, celoletna naročnina za tujino 2500 dinarjev. — Mali oglasi in objave: do 15 besed 300, od 15 do 25 besed 400, od 25 do 35 besed 500 dinarjev itd. Hkrati z naročilom jih je treba tudi plačati. — Čekovni račun Lovske zveze Slovenije: 600-14-600-25. — Tiskala in klišee izdelala Tiskarna »Jože Moškič« v Ljubljani

OPOZORILO SODELAVCEM!

Zaradi izplačila honorarja nam najkasneje en mesec po objavi vašega članka, dopisa ali slike sporočite številko vašega žiro računa, oziroma nam pošljite izjavo, da tega niste dolžni imeti.

Skladno z Odredbo o žiro računih (Uradni list SFRJ, št. 1 od 6. januarja 1965) mora imeti izjava sledeče besedilo: »Od 1. januarja tega leta pa do danes nisem imel skupaj s tem prejemkom za (navesti članek, sliko ipd.) toliko dohodkov, da bi presegali 100 000 dinarjev in bi bil zaradi njih moral odpreti žiro računa, ter ga zato nisem dolžan odpreti.«

Lovska zveza Slovenije

Prodamo sovo uharico, staro dve leti, za lov na ujede. Lovska družina Rovte.

Prodamo novo hamerles polrisanico kal. 16 × 8 — 57 R-360 z municijo — cena ugodna. Puškarna Kranj, Ješetova 3.

Prodam polrisanico z menjalnimi cevmi 9,3 × 16 — 16 × 16. Albin Brečeljnik, Ljubljana, Vodnikova 246/a.

Prodam trocevko-peteljinko z daljnogledom, kal. 20 × 20 — 6,5 58 R. Ernest Lesjak, Zagorje ob Savi, Cesta Zmage 14.

Prodam karabin 7 × 65 R v dobrem stanju. Cena po dogovoru. Franc Vodnik, Trbovlje, Globošak 1.

Lov ec

XLVIII. LETNIK ŠT. 2 MAJ 1965

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

*Ob 73-letnici
še na mnoga,
zdrava in
srečna leta!*

Slovenski lovci

*Tovariš Tito
s kozorogom,
uplenjenim
8. januarja 1964
v Begunjščici*

Foto M. Kemperle

Za odgovornost in napredna načela pri odstrelu jelenjadi

Rino Simoneti

*Pogoni na jelenjad v zrcalu domače
lovske literature*

Sklicevanje zagovornikov pogonov na jelene na tradicijo in pisane vire me je vzpodbudilo, da sem nekatere domače vire podrobneje pogledal in vam jih posredujem. O jelenjadi v Sloveniji nismo pisali mnogo. Naše izkušnje so sorazmerno majhne. Slovenski človek se je z jelenom kot lovno divjadjo srečal po marčni revoluciji, »pomladi narodov« 1948. leta. Predtem je bil na lovih samo gonjač. Poročilo Karla Huberja v Anblicku št. 7, leta 1951, pove, da po letu 1878 v okolici Snežnika jelenjadi niso več sledili. O tem piše dr. Bogdan Kurbus v 11.—12. številki Lovca 1951. leta. Jelenjad je v kratkem razdobju 30 let skoraj docela iztrebil, na pogonih in na druge načine, lova željan osvobojeni slovenski človek, ne samo iz potrebe po mesu, ampak tudi iz maščevanja. Zgodovinska poročila povedo, da se je jelenje meso prodajalo v Ljubljani po smešno nizki ceni. Ko razpravljamo o načelih za gojitev in lov na jelenjad, se torej ne moremo sklicevati na tradicijo, ker ni svetla, ne dolga. Čeprav se je po prvi svetovni vojni jelenjad pomnožila, so se z njo srečavali samo redki izbranci. Tudi po drugi svetovni vojni je stalež jelenjadi naraščal počasi. Šele zadnje desetletje je jelenjad stalna divjad na področju, ki ga je opisal ing. Anton Simonič v tretji številki Lovca 1964. l. Ker je sklicevanje na tradicijo precej nestvarno, citiranje posameznih virov pa nepopolno, sem skušal prelistati domačo literaturo z željo, da razpravo približamo resnici in skupno uberemo ustreznega pota za gojitev in odstrel jelenjadi.

Kadar razmišljamo o načinih lova na jelenjad in o primernosti pogonov, se ne bi smeli sklice-

Jelena, uplenjena 1935. leta v tedanji jelenji koloniji v Krmni pod Triglavom

vati na knjigo Naš lov, ki v svojem III. poglavju prvega dela, v drugi točki obravnava jelenjad in uvodoma pravi: »Jelenjad je največja in najmočnejša zaščitena divjad naših lovišč. Ravno zaradi tega je razmeroma redka, odkar je graščinam in z njimi jelenjadi zašlo fevdalno sonce boljnih dni in mali človek ni več tlačan. Jelenjad zahteva razsežnih gozdov in zavoljo svoje velikosti mnogo paše. Moderno gozdno gospodarstvo in razmere v naših loviščih ne nudijo več ugodnih pogojev, tako da ta divjad v mnogih predelih, razen v oborah, skoraj ni več poznana«. Razmere so se bistveno spremenile, jelenjad se je precej razmnožila.

Da ne bomo napravili avtorjem Našega lova krivico, moramo povedati, da je v prvem delu, v drugem poglavju podan opis sledov in iztrebkov jelenjadi, v prvem poglavju drugega dela pa je jelen lepo opisan. Glede načinov lova se je urednik opredelil z vrstnim redom. Najprej opisuje lov na zalaz in ruk, nato lov z vozom, čakanje na preži, končno pa pravi o pogonih na jelenjad, da razen opreznega pritiskanja niso na mestu in so tudi malo uspešni. O lovih s psi pravi, da so prepovedani. Lov s krpami je nelovski in končuje, da bi podroben opis raznih lovskih načinov v skromnih lovnihih razmerah, dokler bo jelen tako redka in osamljena prikazen, prav malo koristil. Prav bo, če slišimo različna mnenja in dodajamo nove poglede na načine lova, ker so se razmere resnično temeljito spremenile. »Naš lov« je zbral za tiste čase edinstveno gradivo in bo ostal napisan z zlatimi črkami v zgodovini naše lovske literature, ki pa jo bomo morali izpopolnjevati in bogatiti. Tudi pri srnjadi omenja »Naš lov« tako tihe pogone kot tudi lov s kratkonogimi goniči, toda oboje z velikimi omejitvami. Zapisal pa je, da spadajo ti načini lova v preteklost in jih omenja le zaradi popolnosti. Domača novejša lovska literatura, čeprav skromna, ni nikoli priporočila lovov na pogone. V priručniku za lovske izpite, ki ga je izdelala 1962. leta Lovska zveza Slovenije in uredil ing. Mirko Šušteršič, obravnava v V. poglavju pod d) najprej lov na jelena. Na prvem mestu opisuje lov na ruk, nato zalaz in čakanje, končno pa pravi o pogonih: »Pogon na jelenjad se pri nas mnogo uporablja, a ne zato, ker bi bil ta lov posebno lep in zanimiv, ampak enostavno zaradi izpolnitve odstrela, zaradi trofej in blagajne. Lov v času ruka je večkrat jalov, zato ne preostane drugega kakor pogoni. To velja zlasti za lovišča brez poklicnih lovskih čuvajev. Pogon na jelena ni čisto lovsko pravičen, ker so možnosti ocenitve prav majhne. Pravilo velja, da se jelen strelja v času ruka, gojitveni odstrel pa izvrše poklicni lovci. Pogon je do neke mere opravičljiv na košutarijo, vendar je tudi pri teh izbira lažja na zalazu. Jelenjad pritiskamo z gonjači, ki naj ne bodo preglasni, da se jelenjad počasi umika, ne pa beži. V splošnem pa se jelenjad ne da

Foto
ing. I. Kalan

dobro goniti, ampak se prebije v smer, ki si jo je izbrala«. Tako torej priročnik za lovske izpite. Revija Lovec med leti 1930 do 1940, pred drugo svetovno vojno, kolikor sem je imel pri rokah, ni objavila nič pomembnejšega o jelenjadi. Nekaj poročil o lovu na ruk in staležu jelenjadi v obori v Kokri in Jelendolu nad Trzičem je napisal

upravitelj obore in redki lovski gostje, ki so tam lovili.

V letu 1930 je objavil Lovec zanimivo poročilo o lovišču pod Storžičem, ki je bilo nekoč v lasti Janeza Fuchsa, nato pa delniške družbe Jezersko. Stalež so ocenjevali na 200 kosov. Jelenjad so krmili in gojili ter trpeli tudi škodo na drevju.

Podan je lep opis jelenjega ruka, ki je začel 5. septembra in bil 21. septembra na višku. Rukalo je 22 jelenov in 22. septembra je padel prvi.

V istem, XVII. letniku Lovca, leta 1930, je napisal upravitelj ing. Sonnlichler poročilo o jelenjem ruku pri sv. Katarini nad Tržičem. Poročilo je zanimivo, ker nam pove, da je že 22. septembra rukalo 20 močnih jelenov in da so odstrelili v ruku 14 kosov.

Na ruk so lovili tudi na področju Krma in Mokreca. Tako objavlja letnik 1932, da je v lovišču Želimlje ustrelil lovec Skale mogočnega deseteraka in dodaja, da rukajo jeleni v Iški. Leta 1934 je objavljeno podrobno poročilo o dobrem ruku na Mokrcu, kjer je lovec Karel Gale ustrelil na ruk težkega 12-teraka. O žalostni usodi krasnega šestnajsteraka, ki se je zapletel v žično oviro, kamor so ga nagnali psi italijanske obmejne straže pri Grčarevcu, katerega rogovje je tehtalo 9,5 kg, piše lovec leta 1935 na strani 411.

Leta 1940 poroča isti upravitelj ing. Sonnlichler izpod Košute, da je bil jelenji ruk prav dober. S košutarijo vred so odstrelili 52 kosov jelenjadi. Priredili so le dva tiha pogona, na katerih je padlo 7 kosov, sicer so streljali na ruk s prež in na čakanju.

Po zadnji vojni je jelenji rod opisoval ing. Stanislav Zor v Lovcu leta 1950 in nadaljeval 1961. leta. Jelena postavlja v ospredje lovske poezije in citira pesnika Kobell-a: »Nobena stvar ni zajela lovskih src in jih vrgla tako globoko v naročje veličastne narave. Odkar obstoja lovstvo, je bil jelen njegova najodličnejša vrednota in bo to tudi ostal«.

Leta 1956 je v Lovcu št. 11 pisal takratni tajnik Lovske zveze Ljubljana dr. Bogdan Kurbus v prispevku »O nekaterih perečih vprašanjih« o širjenju jelenjadi v družinskih loviščih LZ Ljubljana. Iz avstrijske lovske literature nam je posredoval nekaj načel o gojitvi jelenjadi. Vzpodbudil je prof. dr. Franceta Avčina, ki je v 1. številki leta 1956 napisal prispevek: »Nekaj misli o naši jelenjadi«. Pisec se je zavedal, da so naše skupne izkušnje o jelenjadi skromne in je predvsem vzpodbujal k sistematičnemu proučevanju. Obsodil pa je pogone na jelenjad, kar je utemeljeval s slabimi možnostmi za oceno divjadi in za siguren strel. Takrat smo žal že imeli nekaj slabih izkušenj o odstrelu jelenov. Pisec zaključuje, da je pregled jelenjih trofej za zadnji dve lovni dobi dokazal, da je več kot polovica jelenov padla prezgodaj, izbirka pa je padlo kaj malo.

V 39. letniku Lovca, v številki 11, nam je tovariš Lado Švigelj zapisal nekaj značilnih doživljajev in podatkov o jelenjem ruku. Opisal je pomen vode za življenje in gibanje jelenjadi.

Leto 1956 je bilo sorazmerno bogato s prispevki o jelenih. V 39. letniku Lovca je snežniško je-

lenjad in gospodarjenje na tem področju opisal Ivan Fabjan. Pisec se ni spuščal v načine lova. Iz prispevka pa je razvidno, da je bil v središču pozornosti vedno jelenji ruk. V 40. letniku Lovca je le nekaj poročil o srečanjih z jeleni. A. Simonič in dr. Stane Valentinčič sta v 41. letniku opisala vsa nahajališča jelenjadi v Sloveniji in postavila načela za gojitev jelenjadi. V istem letniku je na strani 263 Veljko Varičak opisoval takratni jelenji ruk po podatkih iz gojitvenih lovišč.

Naravnost se je lotil načinov lova na jelena prof. dr. Jože Rant v prispevku: »Nekaj napotkov za lov na jelena« objavljenem v 42. letniku Lovca, str. 138. Vso razpravo je posvetil jelenjemu ruku, ki ga smatra za gojitveno najprimernejši način. Lov izven ruka komaj omenja. O zalazu in čakanju pravi, da sta manj uspešna. Kratki tihi pogoni z nekaj ljudmi morajo biti organizirani dobro in paziti je treba, da se odstrel le slabe kose. Lov pri luni v zimskih nočeh pa obsoja, izhajajoč iz slabe možnosti za ocenitev divjadi. V 42. letniku Lovca je prof. dr. France Avčin priobčil sestavek: »Nekaj opažanj pri odstrelu velike divjadi«. O košuti in njeni gojitvi je pisal dr. Bogdan Kurbus v 45. številki Lovca. Zanimiva je njegova trditev, da je škodljivo streljati srednje stare košute kot jalovke, ker eno leto ne vodijo mladiča. Razlogi so lahko različni. Jalovke so pri cervidih redke in postanejo to šele v visoki starosti.

V 46. letniku Lovca razpravlja tovariš Venčeslav Štraus o naselitvi jelenjadi na črnovrški planoti, kjer ima po njegovih izvajanjih klimatske in prehranske pogoje za obstoj.

Ing. Anton Simonič je v majski številki Lovca 1964 kritično ocenil naše gospodarjenje z jelenjadjo, ki po njegovem mnenju, s katerim soglašam, zaostaja za gospodarjenjem z ostalimi vrstami divjadi. Opisal je razmere na tihih pogonih in razloge, zaradi katerih smo te navade zadnja leta gojili: od premajhnih družinskih lovišč do ozkosrčnosti in strahu pred škodo ter nepoznavanja te divjadi in še marsikaj drugega. Pogoni so z gojitvijo jelenjadi nezdružljivi, so lahko le skrajni ukrep za redukcijski, ne pa gojitveni selekcijski odstrel.

Da pa ne bomo izhajali samo iz naših skromnih spoznanj in literature, pogledajmo še, kaj pravi o pogonih na jelenjad pisec najboljše študije o jelenih ing. Petar Dragišić v svoji knjigi »Jelen«; izdala jo je Lovska knjiga leta 1957 v Zagrebu. Bogastvo izkušenj, ki preveva to zbirko, ki je nastala na osnovi izkušenj pisca in doživljajev lovcov in logarjev v najlepših jugoslovanskih hribskih jelenjih loviščih: Bilobore, Papuka, Psunja in Krndije ter nekaterih nižinskih predelov, nam bo še dolgo pobuda za lastna iskanja. O lovu na pogon pravi pisec: Ta način lova bi morali zavreči iz več razlogov. Prvič je jelenjad plemenita in visoko cenjena ter draga

za razliko od ostale divjadi, posebno divjadi malega lova. Drugič je za gojitev kapitalnih jelenov treba mnogo truda, dela in časa. Poleg tega so za gojitev potrebna denarna sredstva, predvsem za investicije. Pri tem načinu lova obstoji nevarnost, da je jelen ranjen zaradi nesigurnega strela. Streljanje na jelena, če se giblje preko preseke ali ko se giblje med drevjem, imam za neodgovorno tudi za dobrega strelca. Menim, da je to degradacija jelenjadi na nivo divjadi malega lova. Dopustni so pogoni zato, da si divjad le ogledamo ali izjemno, če hočemo dobiti pred puško ranjeno ali bolno divjad, pa nimamo na voljo psa krvoslednika.

Tako torej obravnava naša literatura poslednjih 35 let jelenjad in pogone, če si jo hočemo ogledati celoviteje. Pri tem sem zavestno opustil vsako iskanje po tujih virih, ker menim, da ni potrebno. Splošno znano pa je, da je v deželah z bogato lovsko tradicijo razprava zaključena in pogonov ne prirejajo več.

(Se nadaljuje)

Zaščita ptic — nerešeno vprašanje

France Cvenkel

Ptice pevke so del žive narave in zato zanimajo slehernega lovca. Podobno kot za divjad so tudi zanje življenjski pogoji vedno slabši. Zato število posebno nekaterih vrst ptic pevk občutno upada. Ni torej čudno, da tudi iz vrst lovcev prihajajo pozivi za njihovo čim učinkovitejšo zaščito.

Ptice pevke pri nas že od nekdanj niso uvrščene med divjad, toda ker so divjadi zelo blizu, se z njimi ukvarjajo lovski zakoni in drugi lovski predpisi že iz časov bivše Jugoslavije in še prej. Zaščita ptic pevk je bila kolikor toliko urejena zadeva vseskozi do sprejetja zadnjega republiškega zakona o lovu, to je do leta 1954.

Ptice pevke so bile po vojni v Sloveniji najprej zaščitene s predpisi o izvrševanju začasnega zakona o lovu (Ur. l. LRS od 10. 8. 1946), ki poimensko navajajo zaščitene »ptice, ki so redke ali koristne za poljedelsko in gozdno gospodarstvo«.

Začasnemu zakonu o lovu je leta 1949 sledil zakon o lovu (Ur. l. LRS, št. 16—91). Ta je ščitil ptice pevke in druge za kmetijstvo in gozdarstvo koristne živali v svojem 4. členu. Na osnovi 2. odstavka tega člena je minister za gozdarstvo LRS izdal leta 1950 (Ur. l. LRS, št. 26—155) odločbo o zaščiti živali, ki so koristne za kmetijstvo in gozdarstvo. Po tej odločbi so bile za-

ščitene vse ptice, razen domačega in poljskega vrabca, velikega srakoperja, šoje in krekovta. Pri tem naj pripomnim, da prirodopisno spadata med ptice pevke tudi vrana in sraka, ki pa ju je takratni zakon uvrstil med divjad in sicer nezaščiteno divjad, ter ju je bilo torej tudi dovoljeno loviti vse leto. Za kršitelje 4. člena zakona o lovu oziroma navedene odločbe je bila v 40. členu zakona o lovu predpisana kazen do 50 000 din ali poboljševalno delo do 6 mesecev ali odvzem prostosti do 6 mesecev.

Leta 1954 je izšel sedanji lovski zakon (Ur. l. LRS, št. 26). Razumljivo, da je s tem prenehal veljati lovski zakon iz leta 1949 in z njim tudi odločba o zaščiti ptic in drugih za kmetijstvo in gozdarstvo koristnih živali. Zakon iz leta 1954 v 10. členu načelno ščiti ptice pevke in druge za kmetijstvo in gozdarstvo koristne živali, vendar so za kršitelje tega člena v kazenskih določbah (50. člen) pomotoma izostale sankcije. Po 10. členu tega zakona je republiški sekretar za kmetijstvo in gozdarstvo zadolžen, da določi, katere ptice so zaščitene. Vendar še do danes nimamo seznama teh ptic oziroma odločbe, s katero naj bi bile ptice zaščitene. Lovska zveza Slovenije je leta 1956 predložila sekretariatu za kmetijstvo in gozdarstvo seznam sesalcev in ptic, ki naj bi bili povsem zaščiteni. Ta seznam oziroma predlog je bil predhodno pregledan in odobren od inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo, uprave za gozdarstvo LRS, kmetijskega inštituta, ornitološkega zavoda in društva za varstvo ptic. Toda, ker bi bila odločba o zaščiteneh pticah brez prave veljave, je bila predlagana tudi kazen za kršilce te odločbe oziroma 10. člena zakona o lovu. Zavoljo tega pa je bil predlog Lovske zveze Slovenije zavržen, češ da sekretar ni pristojen za predpisovanje sankcij. Lovci so se torej pri zaščiti ptic mogli oprijeti edinole 34. členu zakona o lovu, ki pravi, da lovski čuvaj lahko vsakemu, ki se mudi v lovišču s pripravami za lov — pa za to nima dovoljenja (zračne puške ipd.), te priprave odvzame in jih odda v hrambo lovski družini.

Leta 1959 je bil izdan zakon o prekrških zoper javni red in mir (Ur. l. LRS, št. 38). V 17. in 19. členu je med drugim navedeno, da se tisti, kdor lovi ali pobija ptice pevke in druge za kmetijstvo in gozdarstvo koristne živali, pobira njihova jajca, odnaša ali razdira njihova gnezda ali legla — kaznuje z denarno kaznijo do 10 000 din ali z zaporom do 15 dni; če pa prekršek napravi mladoletnik, so pa kaznovani starši oziroma skrbniki, če so zanemarili svojo dolžnost in niso skrbeli zanj.

Na ta način so sankcije predpisane, ni pa še odločbe, za katere ptice veljajo te sankcije. Da bi ta zakonska odredba veljala za vse ptice pevke, je nemogoče, ker bi bile potem z ozirom na prirodopisno razvrstitev ptic (druge ni!) — trajno zaščitene tudi vrane, srake in šoje. Te

J. Plestenjak

namreč tudi spadajo v red pevcev in jih zakon o lovu ne uvršča med divjad. Po drugi strani pa naj bi bile razen ptic iz reda pevcev zaščitene tudi druge ptice, ki jih nekateri v splošni rabi sicer štejejo med ptice pevke, drugi pa ne — npr. žolne, detli iz reda plezavcev, vodomeci iz reda vodomcev, vodebi iz reda smrdokavr itd. Skratka, z enostavno definicijo, da so zaščitene ptice pevke in druge za kmetijstvo in gozdarstvo koristne živali, zadeva še ni urejena. Če je bila v zakonu o lovu iz leta 1954 napravljena prej omenjena napaka, bi bilo na mestu, da bi takoj po izidu zakona o prekrških zoper javni red in mir leta 1959 izšla odločba republiškega sekretarja za kmetijstvo in gozdarstvo, z navedbo ptic, ki so zaščitene, ali enostavneje — z navedbo ptic, ki niso zaščitene. Reševanje tega vprašanja sedaj, ko smo na pragu novega lovskega zakona, je pa prekasno.

Da se z zaščito ptic ukvarjata sedaj kar dva zakona, je najbrž vzrok napaka v lovskem zakonu, ali morda tudi mnenje, da v lovski zakon spada samo divjad, torej tiste prosto živeče živali, ki so predmet lova. Osebnostno se s takim naziranjem ne strinjam. Že lovski zakon iz leta 1949 in 1954 dokazujeta, da ni jasne meje med divjadjo in pticami pevkami (npr. vrane, srake, šoje). Podobno mesto, kot ga imajo nekatere stalno zaščitene redke ali koristne ptice (postovke, sršenar, štoklje), bi v lovskem zakonu lahko imele tudi ptice pevke. Čeprav naj bi bile koristne ptice zaščitene vse leto, je v določenih primerih za znanstvene namene (muzeji, šole itd.) vendarle potrebno sem in tja odstreliti kako ptico, kar v končni liniji tudi spada pod pojem

izvrševanja lova. Namen sodobnega lova ni samo v primarnem pomenu besede — upletnjanje, ampak še bolj čuvanje in gojitev ter uživanje ob opazovanju živalstva proste narave, katere sestavni del so tudi ptice pevke. Iz navedenih razlogov menim, da naj vprašanje zaščite ptic pevk rešuje tudi v bodoče, kot doslej, lovski zakon, ali v skrajnem primeru zakon o varstvu narave, nikakor pa ne zakon o javnem redu in miru. Toda temeljiteje kot doslej! Tudi tačasni zakon o lovu iz leta 1946 in zakon iz leta 1949 imata v tem oziru nekatere pomanjkljivosti. Po njih npr. v znanstvene namene (za šole, muzeje ipd.) ni bilo možno odstreliti niti primerka zaščitene ptice, ker zakona nista predvidela nikakih izjem, brez katerih pa praktično ne gre. V bivši Jugoslaviji npr. je bil za Dravsko banovino (Slovenijo) pristojen za izdajanje izjemnih dovoljenj za odstrel zaščitene ptice ban. Če je merodajnim zaščita koristnih ptic pevk res pri srcu, je pa pri sprejemanju bodočega lovskega zakona treba imeti v vidu tudi dejstvo, da so pticam nevarnejša nekatera kemijska sredstva modernega kmetijstva in sadjarstva kot npr. zračne puške. Zato ni dovolj, da je prepovedano samo »loviti in pobijati« koristne ptice, prepovedati bi bilo treba vsako uničevanje in predvideti kazenske sankcije tudi za tiste, ki pri strupitvi škodljivcev po poljih in vrtovih ravnaajo tako malomarno ali nestrokovnjaško, da zastrupijo tudi koristne ptice. Čeprav so potemtakem ptice pevke in druge za kmetijstvo in gozdarstvo koristne živali, npr. sove, krt, jež, netopir itd., izven zakona, se lovci praktično držimo odredbe iz leta 1950. Zvesti smo tradicionalni ljubezni do drobnih ptic, ki je zakoreninjena v našem narodu.

Petelini na Pohorju

Pohorski

Pohorje ni zanimivo samo zaradi svojih naravnih lepote, turizma in smučarstva, temveč tudi zaradi divjadi. Srnjad je danes številnejša kakor nekdanj, gozdni jereb pa redkejši, tudi kun je manj. V mislinjskih planinah so se zaredili gamsi, delno jih je naselila graščina, več jih je pa prišlo med prvo svetovno vojno. Manjši trop je živel nad Šumikom pri Smolniku in se širil skoraj po vsem Pohorju. Tudi majhna skupina jelenov se je pojavila med prvo svetovno vojno v bližini Podvelke in se ohranila po uvidevnosti takratnih lovskih gospodarjev. Možno je, da so se ti jeleni združili z onimi iz obore konjiške

Foto J. Crv

graščine in se množili. Po zadnji vojni so se priklatali na Pohorje divji prašiči in medved. Pohorje je slovelo do novejših časov tudi zaradi divjih petelinov in ruševcev.

Približno pred stoletjem je rod divjih petelinov naseljeval domala vse Pohorje, tudi nižje položaje in Kozjak, kjer je našel pogoje za življenje. Petelini so še okoli leta 1900 peli v slovenjgraški Dobrovi, nad Radvanjem in blizu Griča nad Kamnico. Še po letu 1918 se je držala kolonija petelinov na višjem hribu tik nad Dravo in železniško progo, niti pol ure od Vuhreda. Sedaj jih že leta ni več. Lovska družina Orlica nima velikih petelinov, medtem ko so tam poznali pred leti še 6—8 rastišč. Zanimivo je, da so petelini zapustili za časa gradnje prej dobro obiskano rastišče nad elektrarno Vuhred in so se po končani gradnji v manjšem številu spet vrnili.

Katastrofalno je upadlo število petelinov v zadnjih dvajsetih letih. Na Močniku pri Tinčevi bajti je pelo 10—15 petelinov, v zadnjih letih le eden do dva, enako na Kurjem vrhu. Pri Črnem jezeru je revirni gozdar za časa petja naštel 14 petelinov. Dobro obiskana so bila rastišča okoli Areha, na Lasini, nad Josipdolom, v Rdečem bregu, Št. Janžu nad Vuzenico. Danes jih poje tam le skromno število ali posamezen, ali pa tudi nobeden. Težko je reči, kje na Pohorju poje še največ petelinov. Zanimivi o tem bi bili podatki gojitvenega lovišča in lovskih družin na Pohorju.

Pohorski petelini so tehtali okoli 4,50 kg, nad Radljami pod 4 kg; na Kapli je padel leta 1957 petelin s težo 5,15 kg. Na Pohorju so streljali peteline s šibrami, izjemno s kroglo. Deljeno je mišljenje — šibre ali krogla. V svoji dolgi lovski praksi sem najbolje pogodil z bokovko, z daljnogledom in šibrami št. 6 ali 8 na primerno razdaljo.

Petelinjemu petju so domači lovci rekli: petelin dela, se pripelje in spelje z drevesa, presede in prestavi. Izraz glavni udar je povzet iz nemškega Hauptschlag. Domači lovci so to besedo izgovarjali nekoliko popačeno; od starih lovcev sem večkrat slišal, da petelin šklone, čujem šklon, potemtakem petelin klepa, drobi, šklone in brusi ali škripa. V knjigi Wanderjahre eines Jägers sem med drugim bral, da karpatski in sibirski petelini po šklonu ne brusijo. Lovijo jih na zalazu. Nekoč sem priklical petelina, ki je oddaljen pel na tleh, z oponašanjem kokoši. — Ali je bil način lova pravičen? Gagern bi rekel dvakrat ne, ko piše v svoji knjigi Pirschen und Böcke, da je lov na divjad v njenem velikem času goljufija.

O boleznih petelinov na Pohorju skoraj ni bilo slišati, pač pa sta bila pred leti onkraj Drave najdena dva mrtva. Slišali in brali smo o petelinu, ki je prihajal k domačim kokošim, drugi je pobiral odpadke hrane pri drvarjih. Izgleda, da so bile živali defektne. Gojitveno lovišče Pohorje je dalo valiti jajca divje kokoši po domači kokoši in od petih kebčkov so bili trije rahitični kljub suhim prostorom. Dejstva dajo misliti. Močno upadanje staleža divjih petelinov ni zgolj pojav na Pohorju, temveč splošen evropski pojav. Tudi nordijske dežele tožijo, da število pojema, medtem ko so prej lovili divje peteline in ruševce na pogonih — toliko je bilo te divjadi.

Kot vzrok splošnega upadanja staleža petelinov na Pohorju se še navaja sprememba gospodarstva v gozdovih, ki skoraj izključuje goloseke, ko so frate nudile divjadi obilo paše, divji kurjadi zlasti jagodičja. Decentralizirane sečnje in ropot motornih žal kalijo mir plašljivi kurjadi, nediscipliniran turizem plaši divjad, prekomerno pobiranje jagodičja jemlje hrano, divji prašiči pa pustošijo gnezda. V nekaterih loviščih je pred leti nepremišljen odstrel praznil rastišča. Poučen primer je nekdanja kolonija petelinov v začetku omenjenem hribu blizu Vuhreda, kjer je po letu 1930 postrelil logar vse peteline, kokoši so se pa odselile. Od takrat daleč naokoli ni več petelinov.

Življenjski pogoji divjadi terjajo primerno okolje, mir in hrano. Turizem naj se s svojimi merkacijami po možnosti izogiblje predelov, kjer se še drže petelini in opozarja naj v planinskih kočah in na predavanjih. Tudi novi način gozdenega gospodarstva lahko ustvari in očuva ustrezne življenjske pogoje za gozdno kurjad. Toda gozdar mora biti res strokovnjak, ljubitelj narave, lovec-biolog, ki se zaveda odgovornosti nasproti naravi in skupnosti. Lovci, ki naj bi bili predvsem gojitelji divjadi, bi morali tesno sodelovati z gozdarji. Saj sta gozd in njegova divjad nerazdružljiva. Dovolj je bilo že povedanega in napisanega, kako naj gozdar in lovec

gospodarita z roko v roki, zato se ne bi spuščal v kakšna podrobna navodila. Predvsem je treba gozdarja vrniti lovstvu.

Posebej bi želel omeniti, da je treba radikalno zaustaviti prekopavanje mravljišč in nabiranje mravljičnih bub (jajčec), ki so prva in glavna hrana kebkom vse gozdne kurjadi. Mimo tega so mravlje koristne pri zatiranju gozdnih škodljivcev.

Še pred pol stoletja so v pomladanskih jutrih številni ruševci oživljali vrhove Pohorja od Male kope do Lovrenških jezer. Kokoške so gakale, petelini vozili kočijo, skakali, grulili, pihali in klicali na korajžo ter se pretepali. Rajali so največ po širnih planjavah, domačini so rekli po sečah, manj v redkem gozdu z nizkim drevjem, po sončnem vzhodu so grulili v vrhovih visokega drevja. Za pravega lovca so bili to krasni nepopisni prizori, zlati dnevi. Jeseni sem večkrat videl na sečah sedeti na jerebiki celo jato ruševcev, peteline, kokoške in mladiče. Najraje so obiskovali rastišča na Jezercu med Malo in Veliko kopo, na Traticah in pri Cerkvici blizu Črnega vrha, pri Ribniškem jezeru, na Planinki in pri Lovrenških jezerih, pa tudi na mislinjskih goljavah in Vitanjskih planah.

Pohorje ni poznalo gozdne meje in je segal gozd do vrha. V letu 1820 in pozneje so bili posekani na golo do vrha gozdovi Legenske graščine in ne več pogozdovani, isto gozdovi mislinjske in vitanjske graščine. Za časa moje mladosti so pripovedovali stari lovci, da so se pojavljali posamezni ruševci na travnikih in pašnikih gorskih kmetij. Po omenjenih velikih sečnjah, ko so po malem nehali obratovati plavži in steklarne, ko je nastal mir in so frate nudile pašo, so se doselili ruševci na vrhove iz nižjih položajev in verjetno iz Golice ali Korice, Urške gore in Smrekovca ter se razmnožili po vrhovih. Kokoške so gnezdile nižje od seč v redkem gozdu. Leta 1910 sem opazoval na robu gozda tik areške cerkve na gnezdu ruševko in se čudil, odkod se je vzela. Turizem, gradnja planinskih domov vrh Pohorja, smučanje do pomladi, vse to plaši ruševce. Prekomerno nabiranje brusnic in borovnic pa krati tej divjadi hrano, zlasti brusnice, ki so prva tečna hrana, ko skopni sneg.

Zadnjih deset let se spomladi le poredko čuje pihanje in gruljenje ali burlanje, kakor pravijo domači lovci na našega malega viteza, na poti od Male kope do Planinke. Kdaj bo tudi tega konec?

Za ohranitev ruševcev bi veljalo prav isto kakor za divje peteline.

Lepi časi petelinarjev so minili in lovci zremo zaskrbljeno v bodočnost pohorske črne divje kurjadi.

Ruševčevo rastišče

Foto I. Napotnik

Foto R. M.

Še o prehrani srnjadi in po njej povzročeni škodi

Ing. Vitomir Mikuletič

Prehrana srnjadi in pa škoda, ki nastaja na gozdnih kulturah po tej divjadi, me zanimata z več vidikov, v ospredje pa stopata dva: vidik gozdarja, ki se neposredno ukvarja z gozdno proizvodnjo in vidik lovca, ki gleda na lov kot na dejavnost, ki je neločljivo povezana z gospodarstvom, kulturo, etiko, vzgojo, rekreacijo in še mnogimi drugimi činitelji, ki vplivajo in urejajo naše življenje. Zato pazljivo in skrbno preberem vsak dosegljiv članek ali razpravo, ki se nanaša na ta problem in skušam tudi na ta način izpopolniti dognanja in izkušnje. Še v času, ko smo zapirali oči pred problemom škode po srnjadi, sem skušal objektivno ugotoviti, zakaj tovrstna škoda nastaja in kako bi jo bilo mogoče zmanjšati (glej Gozdarski vestnik str. 161/1957). Nekatere moje ugotovitve so potrdile tudi raziskave v Švici (primerjaj Schweizerische Zeitschrift für Forstwesen 1963, str. 98). Pri nas se je pojavil problem škode po srnjadi šele po vojni, ko so lovške organizacije v skrbi, da obnove opustošena lovišča, močno dvignile stalež divjadi. Danes ne razpravljamo več o tem, ali je škoda ali je ni, temveč kako jo bomo zmanjšali oz. kako bomo vskladili razvoj gozdarstva, kmetijstva in lovstva in da bomo kar najbolje zadovoljili zahteve in potrebe vseh treh. Pri zasledovanju svojih ciljev vse tri panoge delujejo v bistvu po istem načelu: čim več in čim boljše. Gozdarstvo stremi za proizvodnjo čim več kakovostnega lesa, kmetijstvo se trudi pridelati čim več dobrih kmetijskih pridelkov, lovstvo pa vzgojiti čim več zdrave divjadi z dobrimi trofejami. Pri težnjah teh treh panog pa se njihova pota marsikje križajo, kar večkrat ovira njihov skladen razvoj. Zato se postavlja naloga, kako te ovire odstraniti oz. ublažiti njih vpliv na posamezno panogo. Pri tem žal vsaka od teh panog še v veliki meri po svoje ukrepa, kakor pač misli, da bo najbolje dosegla svoj cilj. Vse tri panoge delujejo večinoma individualno in se največkrat ne ozirajo na skupni cilj, ki je kompleksnega značaja: splošen gospodarski napredek. Zato morajo biti vse razprave, članki in pri-

spevki, ki obravnavajo ta problem, objektivni in upoštevati upravičene zahteve posameznih panog. Pristransko pisane razprave zato reševanju škode po divjadi le škodujejo in vnašajo zmedo med tiste bralce, ki se s tem vprašanjem manj ali nič ne ukvarjajo oz. ga ne poznajo. Problem škode po srnjadi ni samo naš problem. V razvitih deželah je že precej star. Zato so tam tudi raziskave, kako ga rešiti, zelo napredovale, tamkajšnja dognanja pa lahko uspešno tudi mi izkoristimo. Ravno v zadnjem času so Svicarji objavili izide zanimivih večletnih poskusov in raziskav o biologiji srnjadi, ki nam odkrivajo nove poglede in dognanja, zanimiva za prehrano in gojitev srnjadi ter preprečevanje škode na gozdnih kulturah. Ne bo odveč, če jih bom pozneje vpletel v moje razglabljanje, posebno v zvezi s člankom našega uglednega lovca prof. dr. Jožeta Ranta »Prehrana naše plemenite divjadi in po njej nastajajoča škoda«, ki je izšel v lanski deveti številki »Lovca«.

Pisec članka predlaga nekatere ukrepe, ki naj bi omejili škodo na kulturah, gozdnih pa tudi poljskih. Sem in tja pa daje gozdarjem tudi pouk, kje in kako naj gospodarijo z gozdovi. »Lovca« ni revija, ki bi bila primerna za gozdarske razprave, omenjeni članek pa ima več strokovnih spodrsrljav, tudi s področja lovstva, kar je treba popraviti.

V zvezi z gozdnim gospodarstvom moram omeniti tole: Funkcija in vloga našega gozda sta se v zadnjih letih bistveno spremenili ali boljše rečeno razširili. Na prvem mestu ostane še vedno pridelak lesa, saj ga je ob razvijajoči se lesni predelovalni in kemični (papirni) industriji vedno premalo. Takoj sledi varovalna vloga gozda. Varstvo pred plazovi, usadi, vetrovi, eroziji (odnašanje tal), varstvo raznih objektov, umirjen režim voda itd., itd. nastopa kot druga pomembna vloga našega gozda. Kot tretja, ki jo šele zadnje čase posebej poudarjamo in ji pripisujemo vedno večji pomen in vrednost pa je vloga, ki jo ima gozd kot rekreativni objekt. Tu pri nas še ni mnogo napravljenega, toda razvoj in splošen napredek bosta nujno in brezpogojno napravila svoje. Zato ni nobenega dvoma, da bodo gozdarji nekje prej, drugje kasneje morali reševati tudi ta problem. Zgodilo se bo celo, da bo marsikje vloga gozda kot rekreativnega objekta prednostna pred pridelovanjem lesa. Kolikor prej se bomo tega zavedli, toliko lažje in z manj stroški bomo kasneje

oblikovali take objekte. Zato bi verjetno kazalo razdeliti slovenski gozd na dve kategoriji, in sicer: Na gozdove z intenzivnim gozdnim gospodarjenjem, kjer je proizvodnja lesa primarna. Tu se ne bi ozirali toliko na estetske in sociološke momente, temveč le na gospodarske, upoštevajoč še splošno varovalno vlogo gozda. Površinsko bi bili največji. Drugo kategorijo bi pa sestavljali gozdovi izrazito rekreativnega značaja, kot parki, zeleni pasovi okrog mest in večjih naselij, gozdovi okrog izletniških točk, ob prometnicah, raznih objektih. Sem bi vključili tudi vse varovalne gozdove, ki zahtevajo glede na svoj pomen in položaj poseben režim gospodarjenja.

Kolikor bi rekreativna stran pridobivala na pomenu v nekem objektu, bi se ta v določenem trenu ku proglasil za gozd s posebnim namenom in bi spremenil režim gospodarjenja.

Vprašanje pa je, kako naj bi se v to vključilo lovsko gospodarstvo. Medtem ko bi bil v gospodarskih in varovalnih gozdovih lov lahko popo'noma neoviran, se to za gozdove rekreativnega značaja ne more reči. Toda tudi tu je določeno ukrepanje potrebno, saj človek-lovec nadomešča regulativne faktorje narave, oz. bi jih vsaj moral.

S takega stališča pa sedaj lahko preidemo na škodo, ki jo povzroča divjad. Naj takoj poudarim, da so se tudi tu pogledi precej spremenili. Ko smo se namreč poglobljali v ta za nas do nedavna novi problem, smo prišli do zaključka, da ne moremo na splošno govoriti o škodi. Kjer npr. pomeni popolnoma obgrizen šop jelovega mladja (uničenega, nesposobnega za nadaljnji razvoj) očitno škodo, ker je na tem mestu nujno potreben, recimo v prebiralnem gozdu, je na drugem mestu, v gozdu z drugačno gospodarsko obliko in gospodarjenjem — denimo enodoben drogovnjak ali dozorevaajoč debeljak, taka škoda brezpomembna. V prebiralnem gozdu namreč potrebujemo **trajno vraščanje mladja** v sestoj, da se ne prekine proizvodnost, pri enodobnem sestoju pa tisto, s čemer razpolagamo, gojimo in odbiramo, dokler ne dosežemo končnega cilja: kvaliteten debeljak, zrel za sečnjo. Kot vidimo, sta tu dva procesa: Pri prebiralnem gozdu neprekinjen dotok in vrast mladja, pri enodobnem trajno izločanje osebkov. Da se razumemo. Tudi v prebiralnem gozdu izločamo s sečnjo, ki je hkrati poleg zrelega sečnja vsega slabega in defektnega. Vendar mora na mesto posekanega drevesa takoj stopiti deset,

Foto R. Cenčič

dvajset ali še več osebkov v obliki mladja. Pri enodobnem sestoju pa je sečnja zgoščena i na majhne površine i na sorazmerno majhne količine lesa oz. število drevja. Zato je jasno, da na tej površini, kjer smo posekali in čistino uvrstili v obnovo iz čisto gospodarskih razlogov, ne pa oportunističnih, kot nam včasih iz neznanja nekateri podtikajo, ne moremo trpeti prav nikakršne škode. Popolnoma logično je, da ravno iz tega razloga ne bomo delali v bližini kulture krmišč in krmilnih njiv, kar privablja divjad, temveč v predelih, kjer škode ne bo. Z drugimi besedami: Koncentracijo divjadi bomo skušali usmeriti tja, kjer se škode ne bojimo, ne pa v bližino kultur, kjer bi škodo radi preprečili. Zato gozdar direktno zavaruje svoje kulture le tam, kjer vrši obnovo. Tu pa uporabljaj to, kar ima na voljo oz. kar se mu zdi umestno: kemična, mehanična in biološka sredstva. Naj omenim, da je uporaba bodoče žice, kar sem ponekod tudi videl, **skrajno neprimerna in za divjad tudi nehumana**. Izkušnje kažejo, da so mehanična zaščitna sredstva večinoma učinkovitejša od kemičnih. Kemična zaščitna sredstva so podvržena klimatskim vplivom, ki kmalu ohromijo njihov učinek, so pa sorazmerno cenejša. Odprt problem varstva mladja je v prebiralnih gozdovih, kjer je mladje posamič, v šopih ali skupinah raztreseno na velikih površinah in je njegova zaščita s kemičnimi, še bolj pa mehaničnimi sredstvi, sporna. Tu bi bilo biološko varstvo morda ustreznejše. Marsikje, pa tudi v enodobnih gozdovih, se je obneslo podiranje starih, košatih jelk. Vejice starih jelk, ki imajo debele, mesnate, sočne iglice in popke, so odlična zimska hrana za srnjad.

Še nekaj besed o monokulturah smreke in golosekih. Kakor je že uredništvo pripomnilo, le-teh ne delamo več. Tudi tam, kjer je potrebna premena, delamo postopoma, na malih površinah od 1/2 do 1 ha. Izjema so lesne plantaže, ki pa pri nas še niso tako razširjene, da bi nas zaradi tega lahko bolela glava. Pripomba avtorja prej omenjenega članka, da je pri nas dozorel smrekov gozd kljub srnjadi in jelenjadi, ni popolna. Prvič jo je treba dopolniti s tem, da takrat, ko je ta gozd dozoreval, divjad ni bila tako številna, drugič, od gozda takrat niso zahtevali toliko kot danes, in tretjič, čisti smrekovi gozdovi so bili izjema. Naravni smrekov gozd je nastajal le tam, kjer so bili posebni pogoji: Ostra kontinentalna klima, severne lege in tako imenovana mrazišča. To so pa razmere, ki tudi divjadi ne nudijo optimalnih življenjskih pogojev. Zato tudi škode ni bilo in je smrekov gozd zrastel in dozorel...

V člankih, ki opisujejo lov na srnjaka, posebno »mojega prvega«, večkrat beremo, da ga je lovec čakal ali uplenil na poseki. »Rdeča ali rdečerjava lisa se je pojavila...« itd. Kaj to pomeni? Da je srnjad gotovo na poseki, kadar si išče hrano. Na posekah, ki izvirajo navadno iz golosekov, se razvije namreč posebna vegetacija, ki jo zaradi značilnosti imenujemo vegetacijo sečišč. To so rastline, ki zahtevajo za svoj razvoj obilo sonca, svetlobe in toplote. Te rastline pa so hkrati tudi priljubljena hrana divjadi. Če bi reševali samo vprašanje prehrane divjadi, bi morali biti torej golosekom prej naklonjeni kot pa nasprotni...

Pri razpravljanju o škodi, ki jo povzroča divjad, me posebno moti trditev prof. dr. Ranta, da potrebujeta srnjak in jelen posebno pozimi za graditev novega rogovja sestavin bogato hrano. Za srnjaka to drži, ne pa za jelena. Kot je znano, zgubi jelen rogovje šele v rani pomladi — marca — in ima julija, avgusta že očiščeno novo rogovje. Gradi ga torej spomladi in poleti, ko je vsega dobrega sit, kot pravi prof. dr. Rant. Pomembnejše kot razvoj

P. Adamič

rogovja je razvoj ploda (fetusa) v materinem telesu. Kakovost in zdravost srnjadi ter jelenjadi odvisi od matere. Če poležejo srne ali košute zdrave in krepke mladiče, bomo imeli tudi krepke stalez. Zato je prav **zimna prehrana ženske divjadi** posebno važna. Tu lahko bistveno vplivamo na kakovost divjadi. In tu ima prof. dr. Rant prav, ko se zavzema za pokladanje močnih krmil. Poglejmo sedaj, kaj so dogrnali Švicarji s svojimi raziskavami v pogledu prehrane srnjadi in škode, ki jo le-ta povzroča na gozdnih kulturah. Za izhodišče so si postavili ugotovitve, da predstavlja gozd določeno življenjsko skupnost, ki je bila v svoji prvobitnosti v popolnem ravnotežju. To življenjsko skupnost tvori vse živalstvo in rastlinstvo, torej tudi srnjad in jelenjad. V teku stoletij je ta življenjska skupnost doživela zaradi vpliva človeka bistvene spremembe. V mnogih obširnih predelih so izumrle zveri, pomembni ustvarjalci ravnotežja in tako imenovani biološki regulatorji. Pospeševanje določenih rastlinskih vrst, krčenje gozdov, širjenje kmetijskih površin itd. je trajno porušilo prvobitno ravnotežje v življenjski skupnosti. Divjadi ne smemo torej proučevati kot osamljen objekt, temveč kot del žive narave, s katero je neločljivo povezan, ki nanjo vpliva in na katerega vpliva sredina. Proučevanje škode po divjadi je torej kompleksnega značaja.

Ko so proučevali prehrabene zahteve srnjadi in jelenjadi, so ugotovili pomembne razlike med e-o in drugo vrsto. Jelenjad je divjad, ki se **predvsem pase** in ni izbirčna ter potrebuje za preživljanje velike prostore, pri čemer ji bolj ugajajo odprte površine. Vzrok za to je zelo raznovrstna mikroflora v želodcu. Zato je jelenjad odpornejša pri spremembah v hrani. Nasproti temu ima srnjad enostransko, manj diferencirano želodčno mikrofloro in potrebuje zato pestro prehrano. Zato se srnjad nikoli ne pase, temveč ščiplje, objeda, pri prehranjevanju pa se vedno giblje. **Je izbirčna, zahtevna in občut-**

Ijiva. Izraz, ki ga uporabljajo trentarski lovci, da gredo čakati srnjaka »na rožo«, to je, ko izstopi na pomlad ali poleti zjutraj ali zvečer iz gozda na travnik, je zato zelo ustrezen in kot vidimo, izvira iz natančnega opazovanja. To je pa lastno ljudem, ki žive z naravo in so z njo pristno povezani. Pozimi je srnjad navezana na izrecno uživanje brstja in popja. Ta količina lahko doseže tudi do 80 % zaužite hrane. Kot posebnost navaja K. Rüedi, da kaže srnjad izrazito agresivnost do umetno vnešenih drevesnih vrst v gozdne kulture. To sem ugotovil tudi sam v Trnovskem gozdu, ko sem tam služboval v l. 1950—1953. Smreke, ki je zrasla iz naravnega naleta semena, se srnjad sploh ne dotakne. Smreko, ki smo jo sadili, pa smo morali **nujno zavarovati**, če smo ji hoteli obvarovati vsaj vršni popek. Verjetno bo to v zvezi z drugačno strukturo celic in kemične sestave rastlinskega soka sadike, ki smo jo vzgajili v gozdni drevesnici. Zaradi intenzivne nege in gnojenja v drevesnici je tkivo sadik nežnejše, sočnejše in vsebuje več mineralnih snovi kot samonikla rastlina.

Znani češki znanstvenik A. Bubenik, ki se ukvarja z vprašanjem prehrane in biologije divjadi, je ugotovil s triletnimi poskusi, da potrebuje srnjad za normalno prebavo grobovlaknate hrane (balast, celuloza, lignin). Dobiva pa jo z obgrizovanjem vršičkov in brstja iglavcev, listavcev in grmičevja. V poprečju potrebuje odrasla srnjad 1,5 do 2,0 kg hrane dnevno, od tega več kot polovico brstja. To dognanje, ki so ga potrdili tudi drugi raziskovalci, je za nas važno. Iz nje izhaja namreč, da z vsem dodatnim oz. umetnim krmljenjem (detelja, otava, oves, koruza, ječmen, močna krmila itd.), torej s hrano brez grobih vlaken (celuloze, lignina), — **ne moremo preprečiti obgrizovanja mladja.** Grobovlaknata hrana (balast) namreč uravnava prehrabeni cikelus in je zato **srnjad ne more pogrešati.** Premalo je torej krmiti srnjad samo z dodatno krmo, nuditi ji moramo tudi grobovlaknato hrano. Če tega ne delamo, nastopijo motnje, ki v skrajnem primeru lahko povzročijo pogin živali. Krmišča, kjer pokladamo hrano, moramo zato postaviti tam, kjer je dovolj brstja, če pa tega po naravi ni, ga moramo priskrbeti.

Nekateri lovci so opazili, da imajo srnjaki iz določenih področij posebno lepe trofeje. Znani po tem so npr. pri nas kraški srnjaki. Ko sem nekoč občudoval pri našem znanem preparatorju V. Herfortu krasno srnjačjo trofejo, je rekel: »Ja, ta je pa s Krasa!« S tem je dosti povedal. Močne trofeje so tudi tiste, ki izvirajo z goriškega Krasa; zadnje čase pa so se pojavile tudi na Kanalskem (Kanal v dolini Soče). Razumljivo je, zakaj rastejo tu tako močne trofeje. Prvič je tu zaradi bližine Jadranskega morja mila klima z malo snega in obilo sonca, drugič pa ima srnjad tu, kamor se je močneje razširila šele po vojni, odlično zimsko hrano. Črni gaber, leska, črni jesen, lipa, robida in najrazličnejše drugo grmičevje nudijo srnjadi tako hrano kot morda nikjer drugje v Sloveniji. Če bi se temu pridružilo še res strokovno gospodarjenje, bi tu lahko vzgajili kapitalne trofeje in srnjad, ki bi jo nam zavidali.

Vrnimo se še malo k problemom prehrane srnjadi. Kakor smo rekli, je grobovlaknata hrana za srnjad kot prežvekovalca nujno potrebna. To pa je le del tistega, kar potrebuje srnjad za normalno izgradnjo svojega organizma. Tu so še beljakovine, voda, mineralne snovi, vitamini idr. Medtem ko je oskrba srnjadi z vodo poteli zagotovljena, je pozimi večkrat ogrožena. Divjad si pomaga s tem, da uživa tako hrano, ki vsebuje dovolj vode. Pozimi so to spet popje, vejice in iglice mladja in grmičevja. Raziskave so pokazale, da srnjadi pozimi zadostuje

za kritje potrebe po vodi hrana, ki vsebuje toliko vode, da je razmerje med njo in suho tvarjo 1:1. Vejice in popje različnih drevesnih vrst in grmičevja to količino v glavnem vsebujejo. Največ vode vsebuje grmič trdoleska (*Evonymus europaea*), kar 62 %, zelo blizu pa ji je jelka s 57,8 %. Razni trdi listavci vsebujejo nad 46 in 54 % vode. Tu je treba upoštevati še vodo, ki se nahaja na vejicah v obliki kapljic, slane, rose in podobno. Razumljivo je zato, da je tudi pomanjkanje vode eden izmed činiteljev, zaradi katerega objeda srnjad mladje.

Napravimo še korak naprej in se ustavimo pri graditvi rogovja in razvoju ploda. Če ima organizem dovolj potrebnih snovi, bosta rogovje in poležen mladič normalno razvita. Ob pomanjkanju ene ali druge snovi jo bo organizem skušal nadomestiti iz svojih rezerv. V tem primeru bo organizem, ali nekateri njegovi organi, trpel pomanjkanje. Posledica tega bo ali slabo razvito rogovje ali šibek, neodporen, rahitičen mladič. Če pa je za graditev organizma potrebnih snovi več kot dovolj, se bodo razvile luksuzne oblike: močno, bogato rogovje in krepki mladiči. **Pogoj je seveda, da je stalež številčno in strukturo uravnotežen.** To pa naj bi bil končno tudi naš cilj: **krepka, zdrava divjad z močnimi trofejami.** Iz pravkar povedanega sledi, da ob normalni prehrani, ki jo nudi poprečno lovišče, kljub pravi starostni strukturi srnjega staleža, še vedno ne moremo pričakovati (mnogo) kapitalnih trofej. Vsako lovišče namreč **nima vseh pogojev**, ki to omogočajo. Z mineralnimi snovmi bogate hrane in sonca pozimi večinoma povsod primanjkuje. Naša Primorska je revna z gozdovi, z dobrimi gozdovi namreč. Slabih, gledano z gozdarskega stališča, pa je precej. Pravi ti pa so za prehrano srnjadi najboljši, ker ji pozimi največ nudijo. Ne samo količinsko, temveč tudi kakovostno. Ti gozdovi večinoma pripadajo rastlinski združbi ojstrice in črnega gabra. Res bi se dala tudi v tem tipu gozda zebeležiti kaka škoda, toda ta je glede na skromno vrednost vseh pridelkov lesnih sortimentov praktično brez pomena. Zato je tod ne bo nihče obešal na veliki zvon in zahteval odškodnino ali zaradi nje morda povečal odstrel. Lovcem, ki niso gozdarji, mora biti jasno, da srnjad povzroča škodo **na tistih površinah, kjer načrtno obnavljamo, pomlajamo ali vnašamo druge drevesne vrste.** Sem spadajo tudi prebiralni gozdovi, kjer je pomlajevanje trajno in na vsej površini. Bilo bi zato nepravilno od gozdarjev, da naj na takih površinah škodo popolnoma spregledajo, toliko bolj, ker že itak uporabljajo, v bodočnosti pa verjetno še bolj, za zavarovanje mladja najrazličnejša zaščitna sredstva.

Zato ne pretiravajmo in ne silimo z glavo skozi zid! Gostoti srnjadi so postavljene določene meje. Neko lovišče je prenese več, neko manj. Ückermann razlikuje **biološko znosno in gospodarsko znosno** gostoto. Prva je tista, ki jo gozd prenese glede prehrane (tudi na škodo gozdnih kultur) in da se pri tem ne pojavijo znaki degeneracije pri srnjadi, druga pa je tista, ki ne prizadeva gozdnih kultur ob običajnih varstvenih ukrepih. K tema dvema bi lahko dodali še **optimalno gostoto**, pri kateri dosežemo maksimalne vrednosti pri trofejah, teži in zdravosti divjadi. Stremeti moramo najprej za gospodarsko znosno, kasneje pa lahko prigospodarimo tudi optimalno. Po številu divjadi na enoto površine je najvišja biološka znosna gostota. Pričakovati je, da so vse tri gostote v prirodnem prvobitnem gozdu (pragozdu) enake, ker so tam vse delujoče prirodne sile v ravnotežju. Zato številčni dvig staleža preko gospodarsko znosne gostote ni v korist niti lovcu niti gozdarju. Lovec ne bo pri pretirano visokem staležu nikoli dočakal dobrih trofej in zdrave krepke divjadi. Nasprotno! Gozdar pa bo seveda s prstom kazal na obgrizene jelke, javore in jesene.

Naj zaključim! Srnjad je divjad, ki se hrani v veliki meri z brstjem, popjem, vejicami raznega drevja in grmičevja. Pozimi dosega tovrstna hrana do 80% od skupne količine hrane. S pokladanjem umetne krme lahko srnjadi pomagamo skozi zimske težave in izboljšamo njeno odpornost, ne moremo pa preprečiti škode na gozdnih kulturah. Zato ne smemo pretiravati z gostoto. Z večjo gostoto pada kvaliteta srnjadi, škoda na kulturah pa raste. Zato je ključ do rešitve problema škode po srnjadi prvenstveno v rokah lovcev. Gozdar bo lovcu rad pomagal pri težavah zimske prehrane srnjadi, če bo naletel na uvidevnost in dobro voljo. Oba namreč gospodarita s prirodnimi dobrinami, ki jih morata ohraniti svojim naslednikom vsaj v toliki meri, kot sta jih sprejela.

Fazane krmimo tudi spomladi

(Preprečimo spomladanske škode po fazanu)

ing. agr. Lojze Černe,
IGLGS — odsek za lovstvo

Fazan je vsejeder, hrani se z najrazličnejšo hrano, tako z različnimi žuželkami kakor z zrnjem, plodovi, gomolji in listi raznih rastlin. Za kmetijstvo je na splošno koristen, saj se v večji meri hrani s semenjem in plodovi njivskih plevelov. Ne majhen del njegove hrane so tudi razni škodljivci kmetijskih rastlin (koloradski hrošč, žitni hrošč, gosnice, polži, kobilice idr.). Kateri rastlini ali žuželkam daje prednost, je težko reči; hrani se s tem, ki mu je trenutno na voljo, saj rastline na polju ali v gozdu različno dozorevajo.

Največ hrane ima fazan poleti in jeseni, najmanj pa pozimi in spomladi. Pozimi je splošno pomanjkanje hrane za vso divjad, a ji pomagamo z zimskim krmljenjem. Zlasti moramo krmiti fazane, ki si v snegu ne znajo poiskati dovolj hrane za svoj obstoj. Izvzeti so kraji, kjer pozimi ni snega, pa tudi tod ni pozimi za divjad toliko hrane kakor poleti in jeseni.

Najmanj hrane ima fazan na voljo spomladi, takoj ko sneg skopni, ker ponavadi takrat prenehamo z zimskim krmljenjem. Medtem ko najde fazan pozimi dovolj hrane na oskrbovanih krmiščih, pa trpi spomladi pomanjkanje, saj zima uniči številno semenje, žuželk pa tudi še ni na voljo.

Pozimi je fazan precej skoncentriran v gozdičkih okoli krmišč, ki jih zanj oskrbujemo. Spomladi pa na polju še dolgo ni potrebnega kritja, zato se fazan drži v obrobni predelih gozd-polje (remizah). Ker s krmljenjem prenehamo, naravne hrane pa v gozdu — remizi — za večje število fazanov hitro zmanjka, je fazan prisiljen, da si poišče večji del hrane na njivah ob robu gozdov. Škoda na spomladanskih posevkih ob robu gozdov je lahko spričo števila fazanov zelo občutna. Najbolj se pokaže škoda na posevkih, ki jih sejemo ali sadimo v širše vrste (koruza, fižol, grah, sončnica). Včasih nastopi škoda tudi na posejanem ovsu in ječmenu, redkeje pa na ozimnah.

Poprečno potrebuje fazan 4—6 dkg razne hrane na dan. Čim manj ima fazan spomladi na voljo naravne hrane, tem več bo škode na spomladanskih posevkih. Kjer je velika koncentracija fazanov v manjšem gozdu, ob njem je pa spomladanski posevek korusa ali graha, fižola idr., je škoda zelo občutna ali pa je posevek tudi popolnoma uničen.

Foto R. Cenčič

Kakšno škodo lahko povzroči fazan?

Če imamo v lovišču majhen stalež fazana, ali če je ta enakomerno porazdeljen po vsem lovišču, potem ni na spomladanskih posevkih nobenih škod. Semena sejemo vedno kakšnih 15—20 % več, kot je potrebno; ker vse seme ni kalivo in ker se vse zrnje pri setvi ne zasuje ter tudi računamo na izgube po pticah in miših. Par fazanov se lahko brez vsake škode pase na vsaki večji njivi, ker fazan prvenstveno pobere zrnje, ki leži na površini. Drugače je, če imamo v lovišču velik spomladanski stalež, ki je skoncentriran v manjšem številu remiz, ker zrnja, ki ostane pri setvi na površini njive, hitro zmanjka. Fazan, vrana ali sraka delajo lahko škodo na koruzni njivi od setve pa vse, dokler ne zraste koruza preko 15 cm visoko. Ker na vseh njivah ne sejemo na en dan, lahko računamo, da je škoda na koruznih posevkih možna najmanj 15—20 dni.

Primer: 1000 fazanov, ki bi se hranili s po 2 dkg posejane koruze, poje na dan 20 kg zrnja, v 20 dneh pa 400 kg ali 5 ha posejanih koruznih njiv. Škoda, ki jo moramo povrniti kmetijcem, se tedaj ne računa za 400 kg zrnja, ki so ga fazani dejansko pozobali, ampak za pridelek na 5 ha, kar znaša 20—30 000 kg koruze.

K spomladanskim škodam po fazanu se največkrat prištejejo tudi škode, ki jih povzročijo vrane in srake. Vrane in srake imajo mladiče ravno v času, ko kali koruza in pitajo mladiče skoraj izključno z zrnjem izpuljene koruze. Par vran ali srak, ki ima 3—6 mladičev, naredi škode vsaj za 6—10 fazanov. Če kmet opazi na njivi fazana, bo vrane spregledal in vso škodo naprtil fazanu. Vrane je v času gnezdenja najlažje uničiti, saj njihovih gnezd ni težko najti. Treba je samo opazovati, kam vrana leti z njive. Napačna in za lovišče škodljiva je praksa nekaterih lovcev, da sicer gnezda vran zaznamujejo, čakajo pa tako dolgo, da mladiči dorastejo, vrane so pa medtem glavno škodo že povzročile. Vrane in srake v času gnezdenja ne škodujejo le na njivah, ampak zelo vneto iščejo tudi fazanja ter jerebičja gnezda in izpijejo jajca.

Poleti in jeseni fazan na dozorevajočih posevkih ne naredi skoraj nobene škode. Fazan ima na razpolago dovolj raznovrstne hrane in se z zrnjem kmetijskih rastlin hrani le v zelo majhni meri. Večino zrnja kmetijskih rastlin pobere s tal, ko se osuje iz dozorevajočih žit. Tudi če vzame fazan nekaj zrnja s samih rastlin, ne predstavlja to nobene občutne škode, ki bi jo kazalo preprečevati.

Če od 1000 fazanov spomladanskega staleža računamo na 3000 jesenskega in da vsak fazan pozoblje po 1 dkg zrnja na dan, da traja čas dozorevanja, ko je možna škoda, 10—20 dni, poberejo fazani v tem času 300—600 kg zrnja. Ker teh 3000 fazanov živi na področju več tisoč hektarov

in so fazani precej enakomerno porazdeljeni, revanja, ko je možna škoda, 10—20 dni, poberejo jedenega zrnja praktično nikjer ne pozna. Večjo škodo naredi fazan poletj le na paradižniku, ker ga samo naključje in tako uniči cel plod.

Kako torej preprečiti spomladansko škodo po fazanu?

S tem vprašanjem se že vrsto let ukvarjajo razne znanstvene institucije povsod tam, kjer so škode po fazanu problematične. Razna mehanična in kemična odvrtačna sredstva so se do sedaj izkazala kot neučinkovita, zlasti tam, kjer imajo velik stalež fazanov.

Do sedaj najenostavnejši in zelo učinkovit način za preprečevanje spomladanskih škod po fazanu je spomladansko krmljenje fazanov.

Namesto da 1000 fazanov pobere s koruznih polj 400 kg posejane koruze in plačamo škodo za pridelek petih hektarov, teh 400 kg zrnja enostavno pokrmimo spomladi, deloma na krmiščih, deloma ga pa trosimo kar ob robu posejanih njiv. Namesto da bi plačali odškodnino za 5 ha uničenih koruznih polj (ca. 1 500 000—2 000 000 din), potrosimo spomladi 400 kg zrnja, kar nas stane 30—40 000 din. To je preprost račun zlasti za področja, kjer je velik stalež fazanov in so lovci plačevali zelo visoke odškodnine za škodo po fazanu.

V času setve in kalitve kmetijskih posevkov fazane torej intenzivno krmijo na krmiščih. Kjer pa fazani kljub krmljenju na krmiščih izstopajo na posejane njive, trosijo koruzno ali pšenično zrnje kar po površini njive. Na ta način z razmeroma majhnimi stroški popolnoma preprečijo vsako škodo na posevkih.

Prvenstveno moramo oskrbovati krmišča še spomladi. Robove njiv, ki so posejane s koruso, graham, fižolom idr. ter so v neposredni bližini gozdov-remiz, kjer fazani v večjem številu prihajajo na polje, pa moramo potresti s koruso ali pšenico. Zrnja ne smemo trositi kar na slepo, ampak tam, kjer je potrebno, da fazanov ne razvajamo. Zrnje potresemo predvsem ob robu njiv ali že na steze ob gozdu. S trosenjem zrnja pričnemo, brž ko opazimo fazane na njivi in trosimo, dokler se posevki ne razrastejo. Kuruza naj doseže vsaj 15 cm višine. Zrnje trosimo vsak dan sproti, najbolje je, da ga trosimo v poznih pomladanskih ali zgodnjih jutranjih urah. Potrosimo toliko zrnja, kolikor ga fazani pozobljejo v enem dnevu. Računati moramo z 2—4 dkg zrnja po fazanu.

Krmljenje fazanov naj bo čim cenejše

Običajno uporabljamo za krmljenje fazanov na krmiščih koruso v storžih. Poleg koruze pa koprstno uporabimo tudi vse odpadno semenje, ki

ga dobimo pri mlačvi in čiščenju žit. Vsaj polovico krme lahko dobi fazan z manjvrednim zrnjem in pleveli. Krmišča za fazane naj bodo velika. Na dno nasujemo 30 cm debelo plast plev ali semenjega drobirja. Fazan kakor vse kure rad brska po plevah, vmes pa najde tudi nekaj koristnega semena. Spomladi pleve ali semenjski drobir odstranimo in ga nadomestimo z novim, vmes pa pomešamo tudi žitne odpadke.

S krmo se oskrbimo že poleti. Pripravimo dovolj pšeničnih plev, semenjega drobirja, odpadnega žitnega zrnja in koruze. Krme pripravimo za 6 mesecev krmljenja. Za 4 mesece, ko leži sneg, računamo 6 dkg, za 2 meseca pa 2—4 dkg krme za fazana na dan. Za 100 fazanov je potrebno 800 kg krme.

Prav bi bilo, da vse lovske družine, na katerih področju se škode po fazanu redno pojavljajo in plačujejo visoke odškodnine, prično s spomladanskim krmljenjem fazanov na krmiščih in samih njivah. Če želimo imeti v lovišču velik stalež fazanov, potem je tudi naša dolžnost, da fazane ob kritičnem pomanjkanju naravne hrane krmimo in s tem preprečimo škodo na kmetijskih posevkih.

Ruševca

Franc Knavs

S prijateljem Petrom sva dolgo in težko čakala na dogovorjeni dan, ko se bova končno preskusila v lovu na ruševca. Že pred leti sva večkrat govorila o tem in od časa do časa le v mislih in pogovorih doživljala lepoto tega lova, ki sem ga jaz poznal le iz opisov, Peter pa je z njim nekoč že poskusil, a ni uspel. Zato lahko trdim, da nama je bil lov na ruševca nov in zato sva bila toliko bolj neučakana.

Naposled sva se z avtom spustila iz Ljubljane v Bohinj, kjer naju je čakal najin spremljevalec. Kmalu smo si oprtali nahrbtnike, v katerih je bilo tudi nekaj kapljice za »okrepčilo« in krenili smo na Ovčarijo. Med potjo je lovec le s težavo krotil najino radovednost. Ploho vprašan sva mu zadržala, on pa nama je pripovedoval o življenju tega čudežnega ptiča, ki živi v čudovitem planinskem svetu golih sten, tršatih macesnov in pritlikavega ruševca.

V prijaznem vzdušju in pogovoru je mineval čas in za nami je ostajal Bohinj. Po poldrugi uri hoda ob bistrem in bučnem potoku se je pot začela vzpenjati. Hodili smo precej hitro, ker naju je gnala sva po težko pričakovanem doživetju. Pot je postajala vse bolj zanimiva. Ne morem in ne znam opisati tistega, kar sem čutil in doživljal. Nisem pogost obiskovalec gora, vendar me je planinski svet nadvse privlačil. Mislim, da je Peter čutil isto; venomer se je ustavljal in iskal primeren zorni kot za svoj objekt. Pastirske kočice in staje za živino so bile še prazne. Čakale so, da sprejmejo živino in pastirje.

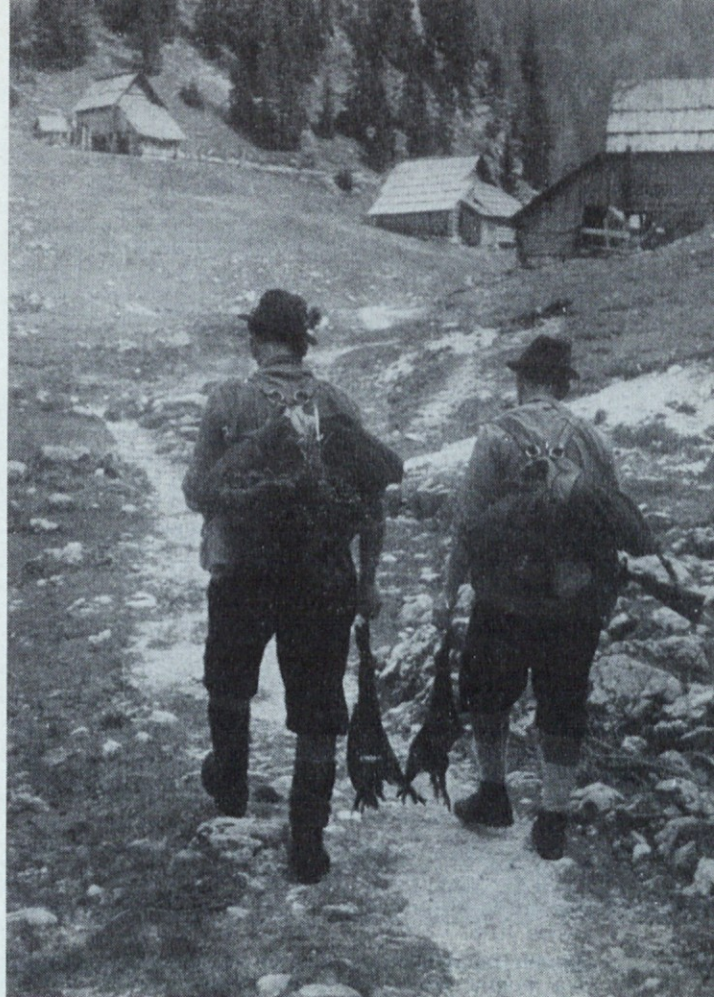

Foto P. Skvarča

Bolj ko sva se bližala cilju, bolj naju je prevzemala utrujenost. Kakor sva spočetka hotela izvedeti vse o ruševcu, tako sva si sedaj na tihem in na glas želela biti čimprej v koči.

Za nami so ostajale doline in grebeni, pred nami pa se je odpiral vedno nov svet in poti ni hotelo biti kraj. Naposled se je na prijaznem robu prikazala kočica. Vendar smo še dolgo hodili, preden smo stopili čez njen prag. Najinega »trpljenja« je bilo konec. Potem, ko smo odložili nahrbtnike in si pripravili ležišča, so bile najine misli že v naslednjem, težko pričakovanem jutru. Razpoloženja ni manjkalo in s Petrom sva upala na uspeh, saj sva že prej iz razgovorov zvedela, da je Ovčarija »kurnik« ruševcev.

Ko smo polegli, kljub utrujenosti nisem mogel zaspati. Spanec me je premagal šele pozno ponoči. Zvonenje budilke pa sem pričakal buden.

Po vročem čaju smo se odpravili na približno uro hoda oddaljeno rastišče. Ze prej in med potjo naju je spremljevalec opozoril na občutljivost tega »lepotca«, ki zazna vsak najmanjši gib, zlasti pa svetlikanje predmetov. Še pred svitom smo vsi trije zlezli v dobro pripravljeno zaklon. Ugodno smo sedeli in opazovali okolico na vse strani. Rastišče je bilo na severozahodni strani nekega vršiča, ki ga je delno pokrival še sneg. Kraj je bil kakor nalašč za rastišče, prav tak, kot sem si ga predstavljaval iz opisov.

Nismo dolgo čakali. Še preden so se zaznali obrisi ruševca grmovja, sta v masecen nad našim zaklonom prileteli dve kokoški, ki sem ju v svojih

vnemi imel za petelina. Šele, ko sta se oglasili, sem spoznal svojo zмотo. Kmalu nato sta se spustili na rastišče. Čez čas pa se je oglasil prvi ruševac, nato drugi, tretji in še in še... vsi pa so bili precej oddaljeni in bal sem se, da se ne bodo dovolj približali. Vendar je bil moj strah odveč. — Čez nekaj trenutkov sem doživel nekaj, kar nisem pričakoval in kar ne bom nikoli pozabil. Lepote tega svatovskega plesa na krpah snega, med pihanjem, skakanjem kvišku, gruljenjem in glasnim spreletavanjem, se ne dajo popisati. Vsevprek je gomazelo in črne pike, ki so levo in desno drsele po snegu, so bile čedalje bolj podobne petelinčkom, ki vozijo kočijo. Vmes so se pojavljale tudi kokaške in vse skupaj se je pomikalo proti vrhu — proti našemu zaklonu. Ko sva s prijateljem opazovala ta direndaj, sva samo strmela in rahlo drhtela. Nič več nisva dvomila v uspeh, razen če bi eden izmed naju imel pravo »plemenito« smolo.

»Tisti tamle, ali ga vidite ob skali,« je naposled šepetaje spregovoril spremljevalec, ki je do takrat nemo opazoval in se obnašal, kakor da jih šteje in čaka, dokler ne prileti poslednji. »Ko bo prišel na sneg, streljate!« je še dodal, nato pa so mu oči brzele levo in desno, ne da bi premikal glavo.

Kakor da bi bilo usojeno, je ruševac, ki ga je pokazal lovec, pripeljal kočijo na sneg in strel je udaril v gorsko prostranstvo kot obtožujoč krik. Ruševac, ki je še malo prej grulil z napihnjenim vratom in vozil kočijo, je ležal ob skali negiben. Tišina, ki je nastala po strelu, mi je stisnila srce in nič mi ne bi bilo žal, če bi takrat vsi odleteli. Toda bojeviti vitezi so ostali na rastišču, kakor da se ni nič zgodilo in nadaljevali so svoj ples z isto vneto ko prej. To pa je bilo usodno še za enega izmed njih.

Kmalu po drugem strelu se je zdanilo. S Petrom sva stopila vsak k svojemu ruševcu, najin spremljevalec pa nama je čestital. Kljub temu, da najina petelina nista imela na vsaki strani po pet srpastih krivih peres, sva bila nad vse zadovoljna in srečna. Ko smo se prijetno razpoloženi vračali v dolino, mi je še dolgo brnelo po ušesih gruljenje krilatih vitezov, ki sta ga prekinila najina strela.

Klavzen

Blaž Lovc

Kadar slučajno lovca zanese pot v ozko dolino pod Pečkami nad Bistrico, stoji na začetku mogočnega Klavzna. Ne vem, od kod to čudno poimenovanje. Sam Klavzen je nekako ponvaste oblike. Njegov zgornji konec se končuje v položni ravnini, imenovani Podi. To je že tudi sam vrh Pohorja! Pričenja se z delom, v katerem se nahaja za nas lovce znamenita Javorova peč. Njegov osrednji del so strma pobočja, porasla s smrekovimi in bukovimi gozdovi. Vse polno je tukaj strmih grap ter velikih osamljenih skal. Te skale, na mestih kot male stene, se vrste vse do vrha. Ta del se zato imenuje Reber. Nad

Rebrijo se pričinja predel, ki še na mnogih mestih spominja na pragozd. Podrta debela leže križem, med njimi pa je bujna praprot. Na mnogih mestih so tukaj kotanje, kjer se kalužijo divji prašiči. Živali, ki ljubijo mir in samotno, so tukaj našle varno pribežališče. Tukaj je zibelka gamsov, divjih prašičev, petelinov ter vseh mogočih roparic od lisice, kanje, kragulja, skobca do divje mačke. Te resda niso stalne, vendar pogostne. V Rebri Klavzna je doma tudi jereb. Skozi dolino se prebija hudournik Bistrica. Na dveh mestih je izrezal dva pravcata kanjona. V tolmunih hudournika se skrivajo žlahtne postevi. V zgornjem delu potoka so postevi zamenjali raki. Vse polno jih je pod kamni. Pri vsej tej množici divjadi pa človek v Klavznu ponavadi ne opazi nobene divjadi. Šumenje hudournika motijo le zategli žvižgi kanj. Stalno je katera v zraku. Spominjam se, da sem jih nekoč naštel celo osemnajst. Ko pa pade mrak, Klavzen zaživi. Po gozdu se gibljejo čudne sence. Tihi in oprezni koraki izdajajo nočna pota živali. Glasne so le sove. Tišino včasih zmoti vek zajčka, ki pusti svoje borno življenje v lisičjih zobeh. Za trenutek gozd onemi, potem se vse nadaljuje, kakor da se ni nič zgodilo. Življenje je zapisalo novo besedo v knjigo narave. Ko napoči nov dan, se vse to umiri. Divjad se skriva po grapah in vse je kakor minuli dan. Klavzen zopet kaže svoje skrivnostno odmaknjeno življenje. V grapi šumi hudournik, v zraku živžgajo kanje. Nekje z vrha Klavzna odmeva drvarska sekira. Tudi sem prihaja človek s svojo modernizacijo. Klavzen pa kljub temu živi svoje življenje!

I.

JAVOROVA PEČ

Kadar nanese beseda na Javorovo peč, se prav gotovo razplete pogovor o jamarjenju. Ta peč se kot nekakšen grad dviga nad staro vozno potjo. Od zunaj je skala kakor mnoge druge. Ko pa se ji približaš, opaziš v njenem podnožju vse polno lukenj. To so luknje, ki so jih v desetletjih izkopale lisice in jazbeci za svoja skrivališča. Pod samo skalno mora biti nekakšna votlina z vodo. Če gre pes v luknje z vzhodne strani, se zagotovo vrne moker. Njegov lajež se sliši kakor iz zaprte sobe. Čudne so tajne, ki jih krije ta lisičji grad. Za enega lovca je lov tukaj gotovo neuspešen. Pri takem številu lukenj jih more eden le nekaj pregledati in lisica ali jazbec se mu zlahka izmuzneta.

Zima je bila dolga in ostra. Sneg pod Bolfenkom kar ni hotel izginiti. Mraz ni prizanašal. Neke noči pa je tudi na Pohorju zabučal jug. Sivi oblaki so prekrili dravsko dolino. Izgledalo je, ko da je sneg pobralo čez noč. Lov na petelina je minil kot misel in že so pričele v dolini zo-

reti prve češnje, najboljši čas za jamarjenje. Obiskal sem vse lisičine, ki so bile preko zime kopne, a sledu o lisicah nikjer. Vsak dan pa je bilo več pritožb in kokoši niso imele pred lisicami mirnega dne. Zato hajdi na Pohorje, jutri je nedelja! Še kratek zmenek z Andrejem in že je vse pripravljeno.

Ob pol treh me prebudi trkanje na okno. Zaležal sem. Urno stopava v komaj nastajajoči dan. Za sabo pustiva osamljene domačije. Terierka Darja veselo duobenca med nama. Nobena sled je ne zmoti. Kakor da bi vedela, da mora hraniti moči za težko delo. Pri zadnji domačiji na najini poti so že pokonci. To je Krajnarca. Tudi tukaj ne gre brez oštevanja. Stari Ludvik se pritožuje, da je ravno prejšnji dan lisica odnesla najtežjo kokoš. Zavijeva proti Klavznu. Pot vodi zložno navkreber in nad zadnjim koncem se cesta izravna, da hodiva po ravnem proti grapi, iz katere buči voda. Ob sami poti sta dve zapuščeni lisičini in že sam pogled nama pove, da bi bilo škoda časa in truda. Za ovinkom se pred nama odpre Klavzen. Njegov vrh že božajo prvi sončni žarki, ko je v dolini še somrak. Na desni se vzdiguje temna kopa, porasla s smrekovino. Na vrhu stoji prijetna gostilna »Pečke«. Še malo in ustaviva se pod Javorovo pečjo. S pogledom se vprašava, ali ima sploh pomen iti gor; kljub temu kreneva. Oprezno se približujeva luknjam. Darja nenadoma obstane ter zarenči. Pogled ima oprt v luknje in nateza jermen. Previdno ji slediva s pripravljenima puškama. Pri luknjah jo spustiva, da si rov sama izbere. Postaviva se tako, da imava skoraj polovico lukenj v strelnem dosegu. Darja se požene v eno oddaljenejših lukenj in že zaslišiva lajež. Malo utihne, nakar se oglasi nekje pod mano. Nekaj metrov od mene je nekakšna kotanja, kakor vojaški rov in v njej je več lukenj. Iz ene švigne lisica ter med kamni na dnu izgine v drugo. Nisem se še zbral, ko že po isti poti pridrvi Darja, besno zalaja ter se zapodi v luknjo. Ne pride pa daleč, ko že zaslišim borbo. Skočim v kotanjo, da bi lahko pomagal. Nekaj časa je vse tiho, potem zaslišim renčanje nekje pri koncu luknje. Stisnem puško, da mi prsti kar pomodrijo. Pa glej zlomka, v luknji zagledam tisti del Darjinega telesa, ki ga navadno uporabljamo za sedenje. Upira se z vso močjo z nogami v zemljo. Da ji pomagam, jo primem za noge ter potegnem ven. Na moje začudenje drži za vrat lisico. Zunaj jo prične divje stresati, potem se umiri in leže zraven plena. Medtem pride tudi Andrej. Kar prehvaliti ne more svoje Darje. Opaziva pa, da mora imeti lisica nekje mlade, ker so ji seski vsi zlizani. Zato pošljeva Darjo še enkrat v isto luknjo. Toda na najino začudenje, se takoj vrne. Torej slepi rov, ki je stal življenje lisičjo mater.

Gadovec v Krimu

Foto H. Vadnov

Vest nama pravi, da morava poiskati še mladiče. Obideva vse znane lisičine, pa zaman. Na onem mestu, kjer je podzemeljska dvorana, najdeva kupe perja in kosti. Tla so čista, da bi lahko našel iglo. Luknje pa so prazne. Iz teh lukenj me je moral nekoč reševati prijatelj Tomaž. Ena je namreč tolika, da sem se lahko splazil vanjo z baterijo v roki ter z nožem med zobmi. Za vsak primer sem vzel tudi usnjene rokavice. Rov se je po kakšnih treh metrih končal in razširil v nekako votlino. Ker nisem vse videl, sem se spustil vanjo. Bila je toliko globoka, da sem lahko stal ter na pol iztegnil roko, preden sem se dotaknil vlažnega stropa. Na desni strani votline je bila nekaka polica, široka meter, mestoma tudi več. Bila je pravo čudo. Ko pa sem se hotel vrniti, se nisem mogel potegniti do luknje, skozi katero sem prišel. Hočeš nočeš, moral sem poklicati na pomoč Tomaža. Ker pa nisva imela nobene vrvi, je Tomaž uporabil naramnice od nahrbtnikov. Bilo je dosti smeha, ko se je za to zvedelo. Zato me ni prav nič mikalo, da bi se šel ponovno jamarja. Krenila sva proti poslednjim znanim luknjam. Razen velikega razočaranja nisva našla ničesar. Počasi sva se pričeli spuščati proti Krajnarjevi frati pod nama. Strmina je bila tolika, da sem imel občutek,

da bi lahko skočil na veliko travnato jaso pod nama.

Na Frati se ustaviva, da pojužinava, Darja pa, ki je malo zaostala, jo je sedaj mahnila kar čez visoko travo, v kateri se je zgubila. Andrej je razvezoval nahrbtnik, jaz pa prižigal cigareto, ko naju vrže pokonci čudno žvižganje. Ne moreva ugotoviti, kaj bi bilo, ko že zacvili Darja. Ozrem se in imel sem kaj videti. Z višine je Darjo opazil kragulj in misleč, da je zajec, jo je napadel. Kragulj je sedaj lebdel v zraku nad njo in čakal. Čakala je tudi Darja. Obrnila se je na hrbet ter čakala na napad. Ne vem, kako bi se bil končal boj, da ni vanj posegel Andrej. V svojo brezpetelinko je že doma vložil malokalibrsko cev. Rahel pok in kragulj se je zazibal kakor na vrvi in omahnil v travo. Pohitel sem, da ne bi Darja uničila lepe trofeje. Še danes krasi mogočna ujeda predsobo. Po malici kreneva čez jaso in grapo hudournika na drugo stran in se znajdeva tam, kjer sva pred osmimi urami pričela.

Počasi se napotiva v dolino in premišljava, kje bi lahko bile kakšne nove lisičine. Darja oprčena stopica med nama. Ko hodiva mimo onih dveh starih lukenj, opazim na poti polovico požrtega krta in Darja nanj besno zarenči. Prideva že do klanca, ko se spomnim, da krta zjutraj ni bilo. Obrnem se k Andreju: »Andrej, vrniva se

k onima luknjama!« Trmasto vztrajam, dokler Andrej ne privoli in sprči Darjo. Pred luknjama jo kličeva, a vse klicanje ni zaleglo. Ogledava si luknje. Ena je pri vhodu malenkostno sveže razpraskana. Prislonim uho na vhod in zaslišim nedoločen šum. Razgreto rečem Andreju: »Našla sva jih!« Pogleda me, kakor da bi ga bil mahnil po glavi in reče: »Veš kaj, do danes sem te imel za pametnega norca, od danes pa velja zate samo druga beseda.« Prekinila naju je Darja, ki je prišla iz rova. Proseče naju je pogledala in zalajala v rov. Z rokami malo razširim vhod. Ko Darja to vidi, se zopet spusti vanj. Mine že precej časa, toda v luknji je vse tiho. Pomislim, da ima rov še kak drug izhod in grem ob cesti v smer, od koder sva prej prišla. Precej se že oddaljim od Andreja, ko zaslišim slaboten lajež. Bolje prisluhnem ter ugotovim, da prihaja izpod roba ob cesti. Pritisnem uho na tla in zaslišim šum, kakor da bi nekdo vlekel polno vrečo po mehki zemlji. Stečem do Andreja: »Notri so, drži puško!« Začuden me pogleda, a preden more kaj vprašati, zdirjam po cesti proti Krajnarci. Izposodim si rovnico, ki ji pri nas pravimo rubanca. Čez dobrih dvajset minut se vrnem. Medtem pa je Andrej izkopal luknjo nad mestom, od koder je slišal lajež. Za motiko mu je bila kar suha veja. Do rova je bilo le pol metra zemlje. Na moje začudenje pa je potem to luknjo zatrpal s kamenjem. Glavni vhod v rov je malo razširil in pred njim je prežal s pripravljeno puško. Previdno sem odšel v domnevni smeri rova, da bi zaslišal lajež. Precej se že odmaknem od Andreja, toda nič. Končno vendarle zaslišim lajež. Ponovi se vse isto kakor prej pri Andreju. Luknjo zakrijem in pokličem Andreja. Zamenjava se. Od vhoda rova se oddaljiva že dobrih trideset metrov. Pričnem že razmišljati, da bi vse skupaj opustila. Andrej pa se upre. Zato pustim, da koplje sam, jaz pa sedem precej daleč ob deblo bora. Ko iščem cigarete, zaslišim pod seboj neko cviljenje. Skočim do Andreja, ko ta ravno potegne Darjo iz rova. Iz rok mu potegnem rovnico ter nekaj metrov pred borom jamem kar na slepo kopati. Res zopet naletim na rov, ki pa ni večji od klobukove štule. Pokličem Darjo in med koreninami bora pričnem kopati. Po nekaj krepkih zamahih opazim za rovnico praznino. Odmaknem pa jo šele, ko pride zraven Darja. Ta potisne smrček v odprtino in že bolešno zacvili. Na smrčku se ji poznajo sledovi krempljev. Previdno razširim odprtino in Darja takoj prične z naskakovanjem meni nevidnega sovražnika. Ko zgine do polovice v rov, se prične divje stresati. Zbojim se, da je podlegla. Brž jo potegnem ven, pa bi najraje zavriskal, ko opazim, da drži mlado lisičko. Odvzamem ji jo, da je ne bi zadavila. Lisica je imela zlomljeno le sprednjo šapico. Z Andrejem jo potisneva v

nahrbtnik. Druga lisička, ki jo Darja izvleče, je bila že napol mrtva in je med potjo domov poginila. Še tri je prinesla, od katerih sta bili dve skoraj nepoškodovani. Ko je bil »kotel« prazen — Darja tega ne razume — se začne divje zaganjati v nahrbtnik z lisičkami. Pred povratkom sva ugotovila, da je rov dolg več kot petdeset metrov. Med potjo domov sva bila za uspeh nagrajena z obilno južino. Toda Darji ni šlo v račun, da bi bile lisičke žive. Naslednjo noč se je doma pregrizla skozi deske do lisičk in jih po svojem nagonu pomorila.

Naslednjo nedeljo sva imela uspeh že zgodaj zjutraj takoj za vasjo. Presenetila sva tri lisičke v travi, ko so se verjetno vračale z nočnega pohoda, pa sva jim presekala pot in mlado živiljenje.

(Se nadaljuje)

Lovski izlet v Jugoslavijo

Ernst Herzig (skrajšano iz St. Hubertus 1965
— 2, 3, prevedel M. Š.)

V novembru preteklega leta sem prejel preko biroja za potovanja Austrobus presenetljivo povabilo za lov na divje prašiče v Jugoslaviji. To sem tem raje sprejel, ker naj bi potoval z znanim avstrijskim ekspertom za ribištvo A. Grassmückom. Stanoval naj bi v hotelu grada Otočec na otoku Krke, prelepe sulčje vode, s katero naj bi me seznanil moj ribiški tovariš, kakor tudi z gozdnimi revirji okoli Novega mesta, kjer bi lovili na divje prašiče in bi se nudila priložnost, da vidim tudi medveda. Zadnji petek v novembru sva brez vsakršnih carinskih formalnosti z brzovlakom prišla okrog desetih v Zagreb. Ko sva se na postaji v gneči ozirala po napisu »Informacije«, sva opazila dva gospoda v zelenih krojih in z umetnimi muhami na klobukih, ki sta si utirala pot do naju in kmalu nato sta naju s toplo prijaznostjo pozdravila Niko Pavlič, vodnik za tužce, in Stojan Jakovljevič, tajnik ribiške zveze v Novem mestu. V Zagrebu me je presenetil velik promet, kjer skoraj ni dobiti parkirnega prostora. Končno smo se odpeljali proti Otočcu po lepi avtocesti. Po prečkanju hrvatsko-slovenske meje sem opazil na levo v gozdnatih hribih obrise tristolpnega gradu in Pavlič mi je potrtil, da je to grad Mokrice, domačija Gagernov. Spotoma so me izredno zanimale ribiške razmere, o katerih mi je pripovedoval Jakovljevič, saj sem tudi navdušen ribič. Ta dan sem si ogledal izredno slikovito dolino Krke in zanimivo sulčjo ter postrvjo vodo, kakor tudi ribogojnico. Žal je precej deževalo. Drugo jutro me je Pavlič že čakal v hotelu, da sva se odpeljala v Novo mesto na napovedani veliki lov na divje prašiče. Tam me je prijazno sprejel gospod Kastelic in me namestil v velik avtobus, ki so ga zasedli lovci s psi. Toda moje upanje je vedno bolj plahnelo, saj je neprenehoma deževalo. Po tričetrturni vožnji skozi goste mešane jelove in bukove gozde smo prišli do lovske kočice na majhni gozdni jasi, kjer me je poleg drugih lovskih

gostov pozdravil predsednik tamkajšnje lovske organizacije Franjo Bulc s svojim sinom, predsednikom ljubljanskega okraja. Mnogi so govorili tudi nemško.

Starejši upokojeni gozdni upravitelj, ki je študiral na Dunaju, me je v pravi dunajski nemščini seznanil predvsem z gozdnimi razmerami tamkajšnjega okoliša, kakor tudi z navadami medveda, da mi namreč ni treba pred njim uiti na drevo, če se srečava, kakor sta leto prej storila dva inozemska gosta. Lovovodja je navodila za lov ljubeznivo ponovil tudi v nemščini, tako da sem čutil, da sem brez vseh pridržkov sprejet v lovsko tovarštvo. Na glasno povelje lovovodje so se postavili strelci v dve vrsti z odprtimi puškami in s cevmi na desni rami, da jih je pregledal lovec, če je orožje v redu. Potem sta bili vrsti razdeljeni na desetine in vsak strellec je iz klobuka skupinskega vodje potegnil kartonček s številko stojišča. Jaz sem potegnil številko 52 od 56 navzočih strelcev. Zaradi dežja je izostalo — kakor so mi povedali — najmanj 30 lovcev. Določena sta bila dva pogona in vsako tretje stojišče je moralo ostati nezaprto zaradi pre malo strelcev. Moje stojišče je bilo na precej zarasli gozdni poti in zato ni bilo mnogo izgledov za strel. Končno se je oglasil rog za začetek pogona. Spočetka sem bil presenečen le nad kakimi desetimi gonjači in tolikimi istrskimi braki. Več gonjačev je imelo volovske rogove, obite z medeninom, nekateri tudi puške. Ko sem zasledoval premikanje gonjačev, mi je bila šele jasna taktika pogona. Gonjači so pritisnili v disciplinirani formaciji, v ponavljajočih se pasovih, s trobljenjem, z udarjanjem s palicami in streli, ker se prašiči iz gosto zaraslih kotlov in skalnih tesni kaj neradi dvignejo. Po poldruguri uri se mi je pogon približal; pojavila sta se bel gonič in gonjač s puško, toda divjad nobena. Med pogonom je odjeknilo več strelcev. Moja skrita želja je bila, da bi uplenil divjo mačko, kar pa je ostala le želja. Končno je bil odtrobljen konec pogona in zbirališče je bilo na izhodišču pri lovskem domu, kjer smo dobili kranjsko klobaso z gorčico in kruhom ter izvrstno rdečo vino. Ob pitnem vinu sem se moral kar močno zadrževati, če sem menil v drugem pogonu morebiti s kroglo kaj zadeti.

V drugem pogonu sem dobil stojišče št. 24 z ugodno strelno možnostjo, na razcepu poti z gostim mladjem na eni strani in s starim jelovjem na drugi. Moj sosed je bil študent tehnike. Desno zgoraj sta se kmalu oglasila dva strela in trušč gonjačev se je bližal. Tedaj zašumi v gošči desno od mene, jezno zagodrnja in zapiha ter se oddalji proti sosednjemu strelcu. Mislim, da je bil prašič. Kmalu, ko se je pomirilo, priteče moj mladi prijatelj študent in me, močno mahajoč z rokami, vpraša, če sem videl medveda, ki je bežal na pet korakov mimo njega, sosed pa da je uplenil prašiča. Obžaloval je zaradi moje smole, da nisem niti ničesar videl. Pomiril sem ga s pripombo, da sem zadovoljen, da sem medveda v prosti naravi slišal vsaj brundati. Kmalu zatem je bil odtrobljen konec pogona.

Na poti do zbirališča sem mislil, da bo kaj prida lovina, ker sem naštel 46 strelcev. Pa sta ležala le prasec in večja svinja. Na zbirališču je eden lovcev kar razburjeno pripovedoval in kazal, kako sta mimo njega na vsaki strani debele jelke na doseg roke pridrvela dva medveda. V pogonu so pa videli vsega štiri medvede. Potem so prinesli še enega prasca, medtem ko so četrtega prašiča še iskali. Ker se je večerilo, je nadlovec pozdravil lovino z rogom in odpeljali smo se na Frato k lovschemu domu področne lovske zveze, kjer je tudi gostilna. Tam je bil prirejen zadnji pogon in lovovodja me je kot gosta znova počastil.

Potem sem lahko videl ubrano počastitev padlih lovcev ob skromnem spomeniku. Prižgali so kres in lovci so po kratkem govoru vrgli vsak svojo zeleno vejico v ogenj. Medtem se je pred gostilno nabralo mnogo mladega sveta in kazalo je, da bo večer zelo živahen. Zato me je prosil lovovodja, da bi prenočeval na Otočcu. S svojega klobuka mi je za spomin izročil pozlačen znak z napisom »Frata« in ko sem se topla zahvalil za izredno gostoljubnost, me je gospod Kleinschmidt odpeljal z avtom na Otočec prenočevat. Tam sem večer zopet prebil v družbi mojega ribiškega tovariša. Zunaj se je razbesnela prava poletna nevihta in zaradi dežja je žal izostal nadaljnji lovski program. Zato sem s Pavličem obiskal stari cistercijanski samostan in moderno razstavo lesenih plastik iz hrastovine v Kostanjevici, Čateške toplice in končno še grad Mokrice. Povsod so mi tamkajšnji lovski funkcionarji najljubeznejše in izčrpno razkazali izredne zanimivosti krajev in ob slovesu sem se topla zahvalil vsem za edinstvena doživetja na tem lovskem izletu.

Po lovskem svetu

Čez Kirgizko stepo

Srečko Lapaine

Leta 1923 sem se z Junkersovo tovarno v Nemčiji pogodil, da poskusim s pregonom nekaj sto konj iz daljnjih kirgizkih step in Mongolije do prve železniške postaje na meji med Evropo in Azijo in sicer do mesta Orska na reki Or, na južnih obronkih Urala. Mesto mi je bilo dobro poznano, ker smo svoj čas od tam odpravljali po železnici s postaje Krutorožino na tisoče kupljenih konj za potrebe ruskega kmeta. Z odpravo pa je bilo treba pohiteti, ker je bil že marec, da ne bi prišli v stepno vročino, ko začne goretí trava in usahnejo redki vodni izviri. Brzobjavno sem se povezal z bivšimi mojimi sodelavci, tako z Andrejem Grigorjevičem Beljajevim in njegovim sinom Volodjo iz mesta Buzluka v Samarski guberniji in orenburškim kozakom Nosačevom, doma s postaje Kuvandyk.

Sestali smo se na postaji v Samari. S seboj sem vzel še nečaka Vanjuško, ki je pravkar odslužil vojaški rok in sem ga namenil bolj moji osebni pomoči, saj o konjih in stepi ni imel pojma. Z mojimi tremi »moločji«, ki so držali sedla pod roko, smo si krepko stisnili roke. Andrej Grigorij Beljajev, z valovito brado in brki, je bil star prekupčevalec konj. Vse življenje je prebil med Kirgizi in je odlično poznal njihov jezik, običaje in navade. Redkobeseden, odločen, skrajno vzdržljiv je bil ta moj najzanesljivejši sodelavec iz prejšnjih let. Njegov 25-letni sin, neverjetno močan in izvrsten jezdec, da je v galopu s sedla pobiral predmete s tal, je bil vedno nasmejan in dobrega apetita. Orenburški kozak Nosačev, ko hrast čokat, vedno poln

tobaka za njuhanje, je zatrjeval, da je znal prej jahati kakor hoditi. Poznal je zgolj svobodno življenje ob reki in vzgojo konj. Ta trojica je bila jedro mojih pomagačev, s katerimi sem tvegala 2000 km poti v sedlu čez sušne stepe od reke Irtiša do Urala.

Ko smo se odločili za altajskega konja, smo se z vlakom odpeljali proti severovzhodu in po nekaj dneh smo na postaji Kurgan prestopili na zelo udoben vlak sibirské magistrále in zopet po nekaj dneh dosegli mesto Omsk ob Irtišu. Omski znanci so nam svetovali, da začnemo z nakupom konj v mestu Barnaulu, na vznožju Altaja v Semipalatinsku na Irtišu. Volodjo in Vanjuško sem odpravil po železnici preko Barnaula v Semipalatinsk in ker bosta mnogo prej tam, sem jima dal sredstva za priprave pri nakupu konj. Z Beljajem sva se vkrcala v majhen udoben parnik na kolesa za Semipalatinsk. Udobno potovanje je trajalo šest dni in ga ne bom pozabil. Reka sama s svojo svetlomodro barvo, živopisanimi bregovi in vasicami, kjer ni tovarne ne ceste ne večjega mesta, je pravi biser sibirskih rek.

V pristanišču v Semipalatinsku je naša trojica poročala o uspešni kupčiji, ki jo je Nosačev spretno organiziral in najel pasišče za kupljene konje na nasprotnem bregu Irtiša, da bi konjem preprečil pobeg. Budno je namreč treba paziti, da se konji ne vrnejo k prejšnjim gospodarjem, kobilice pa k svojim priljubljenim žrebcom. Zato je treba imeti Kirgize za pastirje, ki so tako tesno povezani s svojimi živalmi in zdi se, da jih tudi živali razumejo. Kirgizkim pastirjem je glavna hrana meso in zanj grede služiti tudi brez plače v denarju. Nosačev kot vodja pastirjev je še nakupil na vsakih 10—15 kobilic po enega žrebca. Žrebec takoj prevzame dolžnost vodnika in zaščitnika malega tropa, ki ga Kirgizi imenujejo »kasjak«. Več takih kasjakov skupaj je »tabun«, čreda, in vodnik tega je vedno najmočnejši žrebec, ki pa si mora to absolutno pravico in položaj šele priboriti v srditih in brezobzirnih bojih. Ko je tabunski žrebec po zmagovitih borbah od sovrstnikov priznan, je notranji ustroj tabuna dovršen in v tabunu se prične normalno življenje vse do njegovega razida.

Ker je nakup konj dobro uspeval, sem utegnil za nekaj dni, da se peljem z motornim čolnom po Irtišu do izvira k bajno lepemu jezeru Zaisanor. Živo se spominjam lepih krajev in zlasti desnega brega, ki se je odražal v krásni modri barvi. Ob prvem pristanku sem pobral nekaj modrih kamnov, ki so se mesec kasneje na preiskavi izkazali kot izredno bogata bakrena ruda. Pozneje sem na Kitajskem zvedel, da ta nahajališča že izkoriščajo. Zaisanorsko jezero je eno najlepših od mnogih najslavitejših, kar sem jih na svojih potovanjih videl v Aziji in Evropi. S seboj sem imel pismo za enega od naseljencev tamkajšnjih vasi, ki naj bi me peljal v najlepši predel, v Buhtarminsko dolino. Tukaj žive ljudje svoje posebno življenje.

Prijazen, odkritosrčen sprejem brez vsake vsiljivosti, naravna pristrčnost ljudi in preprosta pogostitev, ki sem je bil deležen, so me očarali. Drugi dan zarana sva se odpravila v čolnu v južni zaliv jezera, kamor sva prispela po približno dvehurni slikoviti vožnji. Nenavaden mir ne moti niti najmanjši šum in čistoča zraka je takšna, da vidiš na desetine kilometrov daleč. Ko zavijeva po stečini divjadi, ki nama je nadmestovala stezo od potočka, so se nama prvič oglasili ptički. Neke vrste škorci so to. Kakor mi je pripovedoval spremljevalec, je v dolini mnogo raznih ptic in tudi divjadi, le da ni nikogar, ki bi lovil. Čeprav sem imel s seboj svojo lovsko puško, nisem imel volje, da bi v tem romantičnem kraju motil mir s streljanjem.

Bil sem v Buhtarminski dolini, eden najlepših krajev, ki sem jih kdaj videl. To je popolnoma odmaknjen svet in na stotine kilometrov ni železnice ne ceste ne parnikov. Ničesar ni tu. Še celo obmejni tihotapci se ne poslužujejo te odročne doline za prehod s Kitajske v Rusijo, ker je 60 km dolga dolina brez poti in steza. Leta 1923, ko sem jo obiskal, je bila popolnoma nedotaknjena, deviška. V njej raste drevje srednje-evropske klime, od lipe med listavci v nižjih legah pa do macesna med iglavci v zgornjih legah. Na celodnevni poti nisva srečala žive duše in ne znaka po človeku. Edini spomin na človeka je zapuščena razpadla vasica blizu potočka, ki namaka dolino. To z mahom in gozdom preraslo naselje je bilo pred več sto leti vasica verskih razkolnikov, ki jih je carsko samoderžavo pregnalo v Sibirijo. O nekdanjem polju ni več sledov, vse je izravnal čas.

Kakor hitro so bili namreč ti pregnanci kasneje pomiloščeni, so se brez izjeme vsi vrnili v rojstne kraje. Od teh priseljencev pa so v Buhtarminski dolini ostale čebele, ki so se tako razmnožile, da jih je vsa dolina polna. V nižjih legah je v gozdovih po večini lipa, ki jim daje hrano v cvetju in stan v duplih. Zrak v gozdovih je naravnost prepojen od vonja po medu.

Kasneje sem bral v reviji »Ogonjok«, da se sedaj v dolini Buhtarma nahaja ena najmogočnejših hidrocentral Altajske oblasti.

Ko sem se po štirih dneh vrnil v Semipalatinsk, je bilo nakupljenih 285 konj, od teh 21 žrebcev, 224 kobilic in 40 merinov. Merini so bili vsi priučeni ali za jahanje ali za vprego.

Beljajev je bil tudi že nakupil potreben inventar za skoraj 2000 km dolgo pot preko stepe, ki bo trajala najmanj 60 dni. Tudi Nosačev je dobil svoj predujem, da si je kupil njuhalni tobak.

Ko smo imeli 300 konj, sem nakup ustavil. Domenjeno je bilo, da že drugi dan navsezgodaj odrinemo. Pri kosilu mi Beljajev pove, da se okrog taborišča že nekaj dni potika neki belogvardejec iz razbite Kolčakove armade in ki bi se rad vrnil domov v Rjazanjsko gubernijo, a je docela brez sredstev. Moža sem poklical k sebi in v nekaj besedah sva se dogovorila. Prevzel je službo voznika in nikdar nisem obžaloval, da sem mu omogočil vrnitev k ženi in otrokom.

Na predvečer našega pohoda sem kupil rejenega jarca in Kirgizi so nam ga prav okusno pripravili za večerjo. Ko smo končali še z našim čajem, me je Nosačev prijetno presenetil s čašo »kumisa«, kobiljega mleka. Z Beljajevim sta se bila sporazumela, da med nakupom konj izbereta tudi 6 kobil kumisnic, ki kakor naše krave vse leto dajejo mleko, S tem pametnim nakupom smo imeli vso pot na voljo sveže kobilje mleko.

Dne 8. maja smo ob svitu zapustili taborišče na levem bregu Irtiša pri Semipalatinsku in krenili v stepo. Štirje pastirji Kirgizi, med njimi stari izkušeni Nurahun, pet ruskih in jaz.

Po busoli sem v glavnem določil našo smer, tako da smo zjutraj imeli sonce vedno v hrbtu.

Ko so se konji po nekaj urah dobrobra napasli, smo čredo pognali v drnec. Voz je naravno kmalu zastal, ker se je po stepi mogel pomikati le korakoma, zato smo kmalu tudi mi prešli v korak. Ko sem Nurahunu obrazložil, zakaj se čreda pomika v koraku, se mi nasmeje in pravi: »Ako voznik ne bo vodil konj, bodo konji že sami našli sled.« Za prvi dan je pa ostalo pri mojem, dokler se nisimo dopoldne ustavili pri potočku. Konji so se izdatno napili sveže vode, se še dobro poldrugo uro pasli, se strnili v gruči in počivali. Opoldanska vročina je v stepi že v maju izredna. Ko je prispel voz, je naš Volodja stopil v akcijo in v nekaj minutah je bil samovar pripravljen. Med potjo je namreč

Čreda pred odhodom iz Semipalatinska v stepo

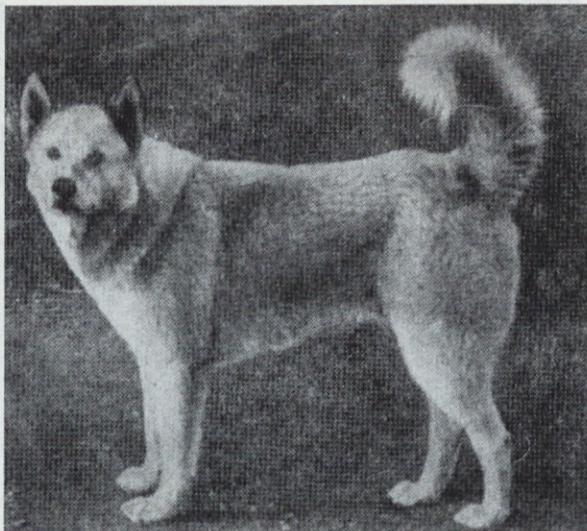
Foto S. Lapaine

vsakdo nabral nekaj »kizjaka«, to so na soncu posušeni goveji in konjski iztrebki, za kurivo. Po kosilu z jaretino, ki je ostala od prejšnjega dne, smo poiskali senco pod ponjavo.

Še preden smo se dvignili, je Nurahun poučil voznika Tomaža, kako naj upravlja s konji, če nas zgubi iz vida. Konji namreč sami nikdar ne zgreše smeri. Okoli četrte ure, ko so se konji odpočili in pričeli muliti kovilj, stepno travo, smo se zopet spustili v skok in živali so se veselo podile po stepi. Tu me je Beljajev opozoril, kako v redu teče kasjak za kasjakom, v sredi med svojimi kobilicami kasjaški žrebec in pred vsemi spredaj se na lahkih nogah nosi mogočni tabunski žrebec. Resnično lepa slika. Sonce je zašlo in pričelo se je že nočiti, ko smo se pri skromnem potočku ustavili za nočni počitek. Konji so se takoj napili, se še malo popasli in se za nočevanje zopet strnili v skupni tabun, kobilice v sredino, konji in žrebci okrog njih.

Z enourno zamudo nas je došel voz. Ker smo medtem že zakurili, je samovar, napolnjen z žerjavico, kaj kmalu zavrel. Beljajev je razdelil med vse dogovorjene porcije prepečenca, ker mesa ni bilo več. Treba je bilo torej preskrbeti meso in tako sva se z Ivanom domenila, da poiščeva za naslednji dan nekaj divjačine.

Že prvi dan pohoda sem vsakemu izmed nas določil delo. Ivan, naš računovodja, je bil v stepi brez funkcije. Zato sva se domenila, da mi bo pomagal pri lovu. Skrbela bova, da bo v kuhinji vedno meso. Preden smo legli, se je nenadoma javil pri ognju možak v spremstvu izredno lepega psa. Povedal nam je, da je opazil v stepi ogenj in ker ga je skrbelo, če ne gori stepa, je prišel pogledat. Povabil sem ga na kozarec čaja, ker sem se takoj navdušil za res lepega psa, »lajko«. Ko smo tako sedeli pri čaju, ga vprašam, če bi mi prodal psa, češ da ga nujno potrebujem na svoji dolgi poti preko stepe do Orska. Spočetka ni hotel verjeti, da smo res namenjeni tako daleč in tudi o prodaji psa ni hotel slišati. Med razgovorom sem ponudil psu kos prepečenca. Pes je samo zarenčal in ni pogledal hrane. Ko mu pa gospodar ponudi isti košček, ga je lakomno pogoltnil. Tudi pri drugem kosu je bilo isto. Pes enostavno ni jemal hrane iz tujih rok. Nato sem ponudil tretji košček s tem, da me je gospodar držal za roko in pričel psu pripravljati, naj vzame. Pes je hrano sprejel. Ponovil sem svoj predlog o prodaji psa in rekel, da plačam zanj 5 rubljev, kar je bilo za tiste čase, ko je bila cena

Sibirska lajka

dobrega konja 30 rubljev, res zapeljiva ponudba. Ker je možakar videl, kako se pečam s psom, je privolil v prodajo, toda pod pogojem, če mi pes uide in se vrne domov, ga ne dobim več. Ves čas med pogajanjem sem psu dajal koščke prepečenca in pri slovesu sem psa nalahko pogladil po hrbtu. Tudi ta dotik je sprejel ter mi pomahal z repom. Drugo jutro, preden smo krenili, se je pojavil možak na konju s psom. Velik del pota sva napravila ta dan z gospodarjem psa peš, da sem imel priložnost privaditi psa na sebe. Še preden smo se za dopoldanski počitek ustavili, smo srečali pastirja, ki je pasel ogromno čredo drobnice (ovc). Po daljšem prerekanju sem kupil od pastirja jagnje za kosilo. Ta pastir nas je tudi pripeljal k prav slikovitemu majhnemu stepnemu jezercu s svežo vodo. Ko je pes dobil prvo kost iz mojih rok, sem spredel, da take hrane doslej ni bil deležen. Preden sva se poslovila z gospodarjem psa, je psu privezal ovratnik na verižici in mi psa izročil s pripombo, naj ne pozabim, kar sva se domenila, če mi pes uteče.

Drugi dan, še preden je sonce zašlo, je Ivan, ki je bil oborožen z mojim daljnogledom, zapazil na razdaljo kakih petsto metrov v travi droplje. Previdno sva se jim bližala. V razdalji kakih 100 korakov so postale pozorne in so vstale. Bile so tri samice, pet mladic in samec. Preden so se dvignile, sem s svojo novo mavzerico pogodil eno od mladic. Po strelu se je ves trop zapodil po stepi in po desetih korakih so bile že vse v zraku. Ivan je že podil konja k ranjeni droplji in ne da bi razjahal, jo je dvignil že mrtvo v sedlo.

Mlado dropljo, ki je čista tehtala 3 in pol kg, smo spekli na žaru. Toda okusne pečenke Kirgizi niso poskusili, ker mesa ptic ne jedo, čeprav so sicer dobri mesojedci. Zato pa ima tudi ves ptičji rod v stepi popoln mir in po vsej nepregledni stepi zaman iščeš kak kurnik. Še preden sem zaspal, sta mi Beljajev in stari Nurahun sporočila, da bo ponoči ena izmed kobil žrebila in se bo odhod malo zakasnil. Narahun mi je še povedal, da je bila kobila ves dan deležna posebne pozornosti s strani vseh koblic in kakor živa straža so jo oklepale kobile in niso pustile v njeno bližino ne konj in ne žrebcev. Dajale so ji prednost pri napajanju, pri prehodu čez reko in sploh so skrbele, da je bila kobila nemotena.

(Se nadaljuje)

Po Čehoslovaški

Blaž Krže

V.

Že naslednjega dne smo spet imeli možnost prisostvovati nižinskemu lovu, po zagotovilu gostiteljev, največjemu te vrste v Evropi in na svetu sploh.

Lov je bil v lovišču: »Romunska bažantnica« (bažant — fazan), ki leži približno 20 km jugovzhodno od Židlechovih. Bažantnica ima le malo skupnega z našim pojmom fazanerije, pač pa jo predstavlja približno 300 hektarov velik kompleks gozdnih površin oziroma »letnih« in »zimskih« remiz različnih starosti in sestava. Letne remize so namenjene predvsem gnezdenju in jih sestavljajo različne vrste trav in zelišč, pomešanih z nizko rastočimi listavci (vrba), zimske remize pa so že opisane kulture smreke, pamele, bezga itd. Pri tolikšem staležu divjadi pa je mogoče namensko funkcionalnost določenega tipa remiz bolj teoretično kot praktično opredeliti. Gojitev divjadi, zlasti fazanov, je odvisna izključno od naravnega prirastka (naravna vzreja).

Lovišče ima bogato zgodovino, saj obstaja že poldrugo stoletje, ime pa baje izhaja od romunskega kralja Karla, ki je kot strasten lovec tu lovil.

Kompleks remiz, to je biotop, je ne samo vsebinsko, ampak tudi starostno zelo heterogen. Starejše remize tvorijo že prave 60—80 letne gozdove črnega topola, jelš, trepetlike in deloma smreke ter hrasta z zelo bujnim grmovnim slojem in pestro pritalno floro. Podrast je naravna ali umetno negovana. Vmes so širom po lovišču posejane krmne njive s koruzo, krmnim ohrovtom, topinamburjem itd. To nakazuje tudi na obilico animalne hrane. Poprečna nadmorska višina je okrog 200 metrov, poprečna letna temperatura 8,6 °C, količina padavin 450 do 500 mm letno. Tla so mehka in porozna. Čuvajska služba je strokovno in številčno zadovoljivo organizirana, roparic, zlasti dlakastih praktično skoraj ni.

Spomladanski stalež fazanov je 2500 fazank in 250 petelinov (1 : 10) ter okrog 1000 zajcev. V najugodnejših letih je pri fazanih koeficient prirastka 2,5, v najslabših pa 1. Bažantnica je obdana z vseh strani z ogromnimi poljedelskimi kompleksi, ki so bili v tem letnem času (november) že popolnoma goli — brez kritja. Vsa divjad, ki se preko poletja zadržuje na okoliških kmetijskih površinah, se v poznojesenskem oziroma zimskem času umakne v te remize. Po ocenah strokovnjakov se je pred samim lovom na področju bažantnice nahajalo okrog 10 000 kosov divjadi.

Računajo, da na področju remiz gnezdi 40—50 % fazank, ostale po v okoliških kmetijskih kulturah. Z naraščanjem agromehanizacije so spomladanske izgube vsako leto znatnejše. Pri tolikšnem staležu se celo dogaja, da se fazanke pri gnezdenju motijo, to je, da jih več nese v eno gnezdo. Lani je bil prirastek z ozirom na klimatske razmere izreden, posebno pri zajcih. V lovišče je bilo prvič izpuščenih

Skupina lovskega osebja pred lovom

Foto B. Krže

1300 10 tedenskih fazančkov, od tega 750 petelinov, ki so bili označeni tako, da so jim odrezali polovico prsta. To se izvrši s posebno napravo — elektro-kavterjem — in sicer ob izpuščanju. Rana se potem namaže s penicilinsko mastjo. Že na tem lovu (prvem) je bilo uplenjenih 200 tako zaznamovanih fazanov (26 %!). Ob naštevanju teh podatkov nas je dr. Nečas tudi opozoril, da dolžina ostroge ni zanesljiv znak starosti fazana, saj so že pri enoletnih petelinih ugotovili 12—17 mm dolge ostroge.

Kljub izdatnemu kmljenju pa pri tolikšnem staležu prihaja do občutnih pomladanskih škod na okoliških kmetijskih kulturah, predvsem na koruzi. Proti temu se bore tako, da sade 15 % koruze več kot normalno, razen tega pa v kritičnem obdobju, ki traja 12—14 dni, zato najeti ljudje odganjajo fazane z ogroženih posevkov. Po tem času koruza že preraste kritično višino 14 cm. Fazane krmijo vse leto, zlasti od septembra do srede aprila, in to predvsem s koruzo v storžih. Zelene hrane pa je preko vsega leta zadosti v obliki krmilnega ohrovt, topinamburja ipd.

Lov je bil organiziran za skupino 12 petičnih inozemskih lovcev, ki že vrsto let love v tem lovišču. Med njimi je bil kot posebnost tudi brat nepalskega kralja. Ta mož zajcev sploh ni hotel streljati, bil pa je odličen strellec na fazane. Organizacija lova je bila brezhibna in v skladu z značilnimi šegami in običaji. Sodelovalo je tudi preko 250 gonjačev, nosačev, podajalcev pušk, zavračevalcev ipd., kar vse je seveda pripomoglo h končnemu uspehu in sami impozantnosti te »predstave«. Pričetek lova je bil naznanjen s številnimi lovskimi rogovi. Lov je potekal sistematično, lovili pa so izmenoma v strelcih in v pogonu. Najprej so šli lovci v strelce, med njimi in ob straneh pa številni gonjači, od juga proti severu. Številna divjadi se je pred njimi umikala v severni del lovišča, kjer se nahajajo posebno gosti pasovi remiz. Umik divjadi na polja sta preprečevali dve vrsti zavračalcev ob robovih. Zatem

so strelce razpostavili na zahodno stran remiz, na vnaprej določena stojišča. Zopet so se oglasili rogovi in dve gosti vrsti gonjačev sta se pričeli pomikati od skrajnega vzhodnega dela proti zahodnemu. Omenjeni pasovi remiz v primerni medsebojni razdalji so razporejeni tako, da se je divjad dvigala tik pred gonjači. Sledili so močni, periodični naleti proti strelcem. Vsak od njih je imel na voljo dve do tri puške in vendar je kljub temu lahko le deloma sledil dogodkom. Za polnjenje in podajanje pušk skrbe za to določeni podajalci oziroma polnilci. Pri enkratnem naletu je bilo v zraku na stotine fazanov, vmes pa so iz remiz švigali številni zajci. To, kar naj bi se imenoval lov, je težko opisati. Ko je bil tak pogon končan in lovina položena, je sledil lov v sosednjem predelu na enak način. Lov je trajal od devetih do štirih popoldne z enournim opoldanskim odmorom. Za tem je sledil ceremonial, pozdrav lovini na posebnem prostoru. Spet so se oglasili lovski rogovi, prizor je bil več kot veličasten. Sledili so govori, zadovoljni so bili gostje in organizatorji. Lanski plen je bil rekorden. 12 strelcev je v slabih 6 urah uplenilo približno 2000 fazanov in 1000 zajcev. En sam strellec je uplenil preko 400 kosov.

Zal mi je nastopajoči mrak onemogočil uspešno fotografiranje. Ob koncu naj še omenim, da kljub tolikšnemu staležu, fazank sploh ne streljajo. Pojasnili so mi, da tega »gojitvenega ukrepa« ne poznajo. Očitno tudi niso pod tolikšnim pritiskom ekonomike kot pri nas. Kljub tako bogatemu plenu pa je vsaka misel o rentabilnosti lova tudi pri Čehih popolnoma zmotna, kajti ne smemo pozabiti, da v lovstvu dela relativno veliko število ljudi. Cene odstrelov divjadi za inozemske goste niso tako nizke, a poprečno malo nižje kot pri nas. Ob vsem tem se človeku nehote vsili misel, koliko stane Čehe vsak dolar, ustvarjen z lovskim turizmom.

(Pride konec)

Po lovu — del lovine

Foto B. Krže

IZ LOVSKEGA OPRTNIKA

Lovsko orožje in kaliber

St. Hubertus št. 1/65, glasilo avstrijskih lovcev, objavlja članek »Lovsko orožje in kaliber« (posnetek iz pravkar izšle knjige »Jagd in Österreich«).

Ker obravnavana tvarina zanima tudi nas, jo v izvlečku podajam: Mnogokrat sprašujejo mladi lovci, pa tudi izkušeni starejši lovci, za kakšno lovsko orožje in kaliber naj se odločijo ob nabavi orožja. Odgovor na taka vprašanja je odvisen od razmer v loviščih, s katerimi lahko lovec računa.

Izbira lovca poljskih lovišč, ki lovi na divjad malega lova, ne bo težavna, ker se bo odločil zgolj za nabavo puške s priveznjenimi cevmi ali z naveznjenimi (bokarice). Prva je cenejša in bo za začetnika morda priložnejša od drage bokarice, ki pa ima tudi svoje prednosti.

Odločilna pri nabavi lovske puške pa je vedno njena strelna zmogljivost. Zato je treba puško preizkusiti, kakor določajo predpisi in se prepričati o njeni vrednosti. Preizkuša se šibrenica na razdaljo 35 m v tarčo kroga 75 cm premera. Zaželen je enakomeren raztros šiber po tarči z lahko zgotestvijo proti sredini. Važno je tudi kopito, ki mora biti telesni zgradbi strelca primeren. Kot kaliber prihajata v poštev v glavnem 16 in 12. Pametno je, da lovec, če pozneje nabavlja trocevko, to nabavi v istem kalibru, ker že pozna učinek tega kalibra in tudi do neljubih zamenjav nabojev ne more priti.

Kdor lovi v glavnem v poljskih loviščih, kjer je tudi srnjad, potrebuje kombinirano puško. Prav primerna bo zanj trocevka. Če lovec ne bo treba streljati na večje razdalje ter če ima priložnost, da strelja pogosto tudi na divjad malega lova ali roparice, bo zanj prav priporočljiv naboj Savage 5,6 × 52 R ali morebiti 222 Remington, ki se je pri strelu na srnjad tudi prav dobro obnesel. Vendar je pri njem neugodno to, da izdelujejo kroglo brez roba in je zato za prelamače manj pri-

merna, ker je treba v prelamače vgraditi poseben izvlekač. Prav uporaben je ta naboj za lahke repetirke. Upoštevati pa je treba, da je krogla 3,24 gramska občutljiva za veter.

Lovcu pa, ki mora računati na strele na večje razdalje (200 m in več, — to je razdalja, ki je za strel na srnjaka že problematična), pa je priporočljiv naboj 6,5 krat 57 R, za repetirke 6,5 × 57. Pri pravilni izbiri nabojev (težke krogle) je ta kaliber primeren tudi za težjo divjad. Za srnjad zadošča 6,2 g težka H krogla, ki se v telesu divjadi dobro razdeli, se pa tudi pri dotiku ovir na poti rada razleti, tako da ne ogroža ozadja. To lastnost krogle mora strellec ob uporabi upoštevati.

Če potrebuje lovec orožje za univerzalne možnosti v lovišču in ve, da si v doglednem času ne bo v stanju nabaviti specialnega orožja za neko vrsto divjadi, je priporočljivo, da si nabavi dobro trocevko z univerzalnim nabojem, npr. 7 × 57 R. Če se tako orožje uporablja tudi za jelenjad in divje prašiče, se uporablja krogla 11,2 g z delnim plaščem z okroglo glavo, s H plaščem ali pa torpedo — ideal kroglo (TIG), 10,5 g. Ti naboji 7 × 57 R za srnjad še niso brutalni, popolnoma pa zadoščajo tudi za jelenjad in divje prašiče. Nova RVS — H krogla z okroglo, votlo bakreno konico bo verjetno idealna rešitev, vendar je zaenkrat še v preizkušnji. Za srnjad zadošča 9 gramska krogla.

Članek pa dodaja: Boljša po učinku je krogla 7 × 64, pa tudi za to velja, da se mora pri lovu na težko divjad uporabljati težka krogla, ne glede na izdelavo.

Članek nadalje obravnava še razna specialna orožja in kalibre, vendar teh podatkov ne navajam. Prednje pa sem navedel, ker imajo avstrijski lovci kal. 7 × 57 za univerzalen kaliber za vse vrste naše divjadi, seveda ob pogoju, da se za jelenjad in prašiče uporablja težka krogla. Pri nas se temu kalibru včasih odreka ta sposobnost in s tem upravičenost do uporabe na težko divjad.

Ta članek navaja tudi stavek: Pred boleznijo »težnja po razanci« naj bo vsak resen lovec posvarjen. Kdor ji je zapadel, težko ozdravi. Na primerno razdaljo je kaliber 7 × 57 učinkovit, strel na velike razdalje z mnogo razantnejšimi naboji pa je nezanesljiv. Pri uporabi kalibra 7 × 57 na težko divjad je zato glavno, da se uporablja težka krogla in da strellec pozna balistične lastnosti svojega orožja, to je, da strelja na zmogljive razdalje.

dr. Bogdan Kurbus

Jelen iskal pomoč

Na Ojstrici pri Pogaču, LD Dravograd, me 7. marca 1965 ob dveh ponoči prebudi strašen trušč in lajež psov, ki se ustavi ob hiši. Skočim iz postelje, da bi pogledal, kaj je in ker so bile šipe zarosene, odprem okno. Na moje veliko presenečenje opazim tik ob zidu velikega jelena, tako blizu, da bi ga z roko dosegel. Jelen je bil mulast. Ni zbežal, le zvedavo je gledal. Brž skočim po puško in v temi iščem naboje. Medtem je iz sosedne sobe stopil brat, mama je prižgala luč in psi so se umaknili. Jelen je še malo postal, potem pa odskočil ob spodnji vogal hiše. Luč ga ni motila. Ko sem stopil oborožen iz hiše, je bil brat že zunaj in mati je ugasnila luč. Spet se oglase psi in z bratom sva stopila po snežni gazi proti hlevu. Tedaj je pa nenadno nastopila megla, da nisva nič videla. Ko za hlevom posvetim z ročno svetilko, opazim jelenov sled, ki je v koraku vodil proti gozdu, ob njem pa pasji sled. Ker nisem mogel kaj pomagati, sem se vrnil v hišo in od razburjenja nisem dolgo mogel zaspati. Zarana vstanem, ker me je gnalo, da pogledam za jelenom. Oprtal sem seno, ki sem ga vso zimo nosil kakih 300 metrov od hiše na krmišče. Ugotovil sem, da je jelen ležal kakih 50 metrov od krmišča, kjer so ga psi dvignili in je pribežal k hiši. Ko se vrnem na sled iz

prejšnje noči, opazim, da je nekoliko krvav, pa tudi eden psov je bil krvav. Po kakih 50 metrih krvavitev preneha in ko grem še nekoliko naprej, opazim, da nekaj moli iz snega. Kmalu izvlečem rog lepega deseteteraka, ki mi ga je ponoči poklonil jelen. Zato sem jel iskati še drugi rog, pa ga do večera nisem našel. Ko grem zvečer iskat lisico, najdem komaj 100 metrov od hiše pod gozdom še drugi rog. Domači niso verjeli, da imam par, dokler ga jim nisem pokazal. Sedaj bosta rogova krasila tisto steno, pod katere oknom je prosil jelen pomoči in me bosta spominjala na ta edinstveni dogodek.

Egidij Srebrnik, Ojstrica

Obisk koroških lovcev

Dne 24. januarja 1965 je LD Vransko priredila velik pogon na divje prašiče v revirju Kozica. Lovcev je bilo na stojiščih okrog 75, med njimi 30 s Koroške in 4 iz Italije. To je bil največji lov LD Vransko, po uspehu pa ničev, čeprav je bilo v pogonu pri debelem snegu 6 prašičev.

Za naslednji dan, 25. januarja 1965, smo se z Gašparjem, vodjo slovenskih lovcev s Koroške, domenili, da jih polovica ostane pri nas na lovu, polovica pa gre v LD Tabor. S 15 člani smo šli v revir Blednika in Ostrega hriba. Strelce sem razdelil v dve skupini.

Takoj pri vstopu v revir sem našel gaz težkega merjasca, kmalu za tem drugo, tretje, četrto itd. Višje smo se pomikali, več je bilo sledov.

Zaslišim pasji lajež in kmalu dva strela. Gotovo je nekdo streljal na merjasca. Z lažjimi koraki smo odšli dalje. Tedaj je kakih 60 m od nas skočil v goščavo drugi merjasec. Postavim se na stojišče. Jože, ki je vodil brakodo, mi je od daleč javil, da je padel kapitalen merjasec. Pogodil ga je Feliks s Koroške. Ko smo zastavili na novo, so kmalu odjeknili še štirje strelji in zgrešili.

Lov je bil končan. Tudi lovci z Tabora so se vrnili, brez plena. Mi smo pripeljali kapitalnega merjasca in ga položili na most pred gostilno Križnik, kjer je bil pozdrav lovini, zatem za lovski krst. Koroška slovenska pesem je privabila množico okoličanov, ki so z zanimanjem opazovali obred lovskega krsta.

Želimo si še več takih prijetnih doživetij in srečanj z lovskimi tovariši izza naših meja. Torej še na tovariško svidenje!

F. Golavšek, LD Vransko

Lisica napadla gamse

Osmega marca letos sem šel v planino po motorno žago. Pri tem me je zanimalo, kako je z gamsi, zato sem vzela s seboj daljnogled. V višinah je bilo skoraj meter novega skorjastega snega. Ker je zadnje dni močno snežilo in so grmeli navzdol snežni plazovi, gamsi nekaj dni skoraj nikamor niso mogli. Ta dan se je vreme zboljšalo in gamsi so se v strmih nah vneto pasli, razkopavali sneg in grizli vejice. V takem vremenu je življenje čeprav teh silno odpornih živali res trdo. Opazoval sem najbližji tropič šestih živali, ki so postale naenkrat nemirne, žvižgale so in se pripravljale na beg. To se mi je zdelo čudno, ker sem prej vso zimo vozil mimo les in gamse sleherni dan videl, ne da bi se količnik zmenili. Že so se pognali v beg in močna koza je z veliko težavo predirala skorjast sneg. Kozlički so se skoraj navpično poganjali iz snega in zastajali. Tedaj se je za njimi pognala dolga rjava žival — lisica. Zasedovala jih je prav do strmih skal, ki so jo zaustavile. Nekaj časa je še iskala, kje bi mogla za njimi, se pri tem obnašala kakor vnet pes na sledu in od upehanosti zevala. Naposled je obupala in se začela vračati glasno zavijajoč in bevsjajoč, najbrž slabe volje nad neuspehom. Pri tem je nekajkrat zašla, da se je morala vrniti in iskati drug sestop. Iz doline se ji je oglašala druga lisica. V tej bližini so pred tem našli ostanke po liscih požrtega gamsa, kar bi kazalo, da zvito-repke tudi pri gamsih niso nedolžne. Več škode pa napravijo s tem, da preženejo gamse v kraje, kjer so izpostavljeni večjim nevarnostim. V tem predelu ni kdo-veka j lisic, ker so jih to zimo 11 uplenili.

Preteklo zimo pa smo bili priča, ko je lisica sredi dneva na travniku podrla srnjaka z ugrizom v hrbtenico.

Franc Roban, Robanov kot

Sedem dni v jami

V soboto popoldne julija 1964 sem s svojim terierjem Donetom šel na pregled lisičin za reko Rinžo in okrog Mrzlega studenca. Po prvem praznem rovu sem pustil psa, da se malo iznori, ker je sila živ in razposajen. Kmalu pa dvigne lisico in s sinom sva počakala, če se zvito-repka morebiti zmoti in pride pred cev. Namesto nje pa je prišel tovariš Tone in med najinim kramljanjem se je vrnil tudi pes. Ko se napije in malo okopa, se spet zgubi v grmovju nad studencem in od tedaj

ga ni bilo več, kakor da se je udrl v zemljo. Vse klicanje in čakanje je bilo zaman. Domov se tudi drugi dan ni vrnil. Omenim naj, da je v boju z lisico ali jazbecem ostal tudi po ves dan v rovu, kar me je tolažilo. Ker ga le ni bilo, smo s sinovi pretaknili vse rove in luknje v okolici. Tudi od lovcev in prebivalcev okoliških naselij ni vedel nihče ničesar o njem. Ker pa nisem imel miru, sem hodil vsak dan v okolico, kjer je zginil, da bi ga morebiti kje slišal lajati, če tiči v kaki nepoznani jami. Tudi v petek, že drugi teden, zopet iščem, kličem in stikam po grmovju in rovih. Po več urah pridem po naključju v bližino čez 40 metrov globoke jame in ko kličem in poslušam, zaslišim iz jame lajanje. Stečem domov, vzamem vrvi in nekaj mleka, ker je moral biti pes že sedem dni v jami. S sinovi odhitimo torej na reševanje. Vrv ovijem ob bližnje drevo in spustim navezanega mlajšega sina, ki je bil spreten, v globino. Ko je sin po desetih metrih visel še kar v zraku, me je zgrabil strah zanj in za psa. Šele po dvanajstih metrih je sin dosegel prvo polico in za njo kmalu drugo, na kateri je bil pes. Stlačil ga je v pripravljeno vrečo in kmalu sta oba prišla na beli dan.

To dogodivščino sem napisal v opozorilo lovcem-jamarjem, da ne opuste prekmalu iskanja svojega zgubljenega lovskega pomočnika.

Jože Kure, Mahovnik,
LD Kočevje

Na divjega petelina

Več let sem želel slišati petelina, toda stric je odlašal iz pomladi v pomlad. Lani konec aprila pa pride dobre volje k meni in pravi, da petelin zopet poje. Dan pred 1. majem ob dveh ponoči sva odrinila v Jelovico na rastišče, kjer je stric vedel za petelina. Po dveh urah naporene hoje sva sedla pod smreko za oddih. Vse je bilo tiho, le v stenah Dražgoške gore je ukala sova. Ko sva poslušala, je prišel po stezi, nama skoraj pod noge, jazbec, ki pa je hitro odskočil. Potem sva oprezno nadaljevala pot do kraja z zelo redko poraslimi smrekami. Meni se je zdelo, da slišim kloke in brušenje. Stric, malo naglušen, ni nič slišal. Po nekaj korakih me pa opozori, da petelin poje in da naj za njim naskakujem. Težavno naskakovanje v breg je že marsikateremu petelinu rešilo življenje, tudi temu ga je. Na lepem je petelin zafrfotal in odletel na kakih sto metrov oddaljeno smreko. Kmalu je zopet zapel, a blizu mu nisva

mogla. Mirno sva stala na mestu in polagoma se je svetilo. Stric mi je dal daljnogled, da sem lahko natančno opazoval čarobnega pevca. Toda kmalu se je nad nama spustil v dolino. »Prečuta noč brez uspeha,« pripomni stric. Zame je bil lep uspeh, da sem petelina videl. Toda lovska kri se brž ne ohladi. Hrane sva imela za dva dni in odločila sva se, da prenočiva v oglarski koči z na pol strhleno streho. Kljub zatohlemu zraku in hladu sva kmalu zaspala. Ko se prebudim, opazim, da nisva sama in da so se sivorjave živalce spravile nad najin nahrbtnik, ki je imel polno luknjic do najine hrane. Opoldne sva šla na Rovtarico in tam pričakala naslednje jutro. Prišla sva prav tja, kjer sva bila prvo jutro in tudi petelin je bil na mestu. Pel je nepretrgoma in čakala sva, da se je zdanilo. Tišino je prekinil rezek pok in petelin je zaropotal po vejah v mokro praprotno in v smrt. Stric, ki je vse življenje posvečal lovu, je bil zadovoljen, meni pa je bilo žal mogočnega in lepega ptiča.

Matevž Trojar, Železniki

Prvi uplenjeni gams v zasavskih pečinah

V Šmartnem pri Litiji je umrl najstarejši član lovske družine Tone Gradišek, ki je bil v mlajših letih gozdar in lovski čuvaj veleposestva Slatina. Večino življenja je preživel v samotni dolini Pasjek, med Litijo in Polšnikom. Stanoval je v lovski koči, ki je

bila predelana iz nekdanje topilniške stavbe. Ostanke tega plavža so vidni še danes.

Lovec Gradišek je bil mož, ki je znal opazovati naravo in je vedel tudi dosti lovskih prilog. Zato so ga bili veseli zmeraj, če je prisedel in odprl torbo svojih spominov in doživetij. »Pasješki Tonček« — kakor so ga nazivali prijatelji, je umrl star 82 let.

Tone Gradišek je v svojih mladih letih ustrelil tudi prvega gamsa, ki se je zatekel v litijsko okolico. O tem so mi pravili kmalu po prvi svetovni vojni. Polde Hauptman, po domače Gračan iz zaselka Gračanov hrib nad Savo, je s hlapcem kosil steljo. Kar sta v strminah nad Savo opazila nenavadno žival, ki je skakala od skale na skalo. Prav tedaj so v bližini lovili lovci iz Slatine in pasji lajež ter strelili so zbegali žival, ki se je pojavila v strmini nad koscema. »Ali je to srnjak?« je vprašal hlapec. Gospodar je menil, da je neznana žival malce drugačna od srnjaka, saj je bolj siva in ima nazaj ukrivljene roge. Ko se je žival ustavila na Veliki skali nad sotesko, je Polde Gračan stekel k lovcem in povedal novico. Tone Gradišek se je brž odločil, da gre nad rogatca. Tako sta se Gračan in Gradišek vsak od svoje strani previdno bližala nad nevarnimi stenami Veliki skali in živali. Gračan je lovcu od daleč kazal, kako naj se bliža. Po nevarnem zalezovanju je Gradišek ugledal žival na skali in da bi dobil zanesljivo oporo za strel, se je privezal za drevo in tako podrl — gamsa. Veselje nad pr-

vim gamsom, ki so ga s težavo spravili z nevarne police, je bilo med lovci veliko, tako, da so ustrelili gamsu častno salvo. Gamsa je potem dobil za spomin litijski lovec, mizarski mojster Kunstler.

Jože Župančič, Litija

Mladi pišejo

V gozdu

Z očkom grem velikokrat v gozd. On je lovec. Nekega dne sem ga prosila, če grem lahko z njim na lov. Peljala sva se proti Dobropolju. V gozdu nisem v začetku videla nobene živali. Ko sva bila že daleč v gozdu, sem slišala srnjaka. Vprašala sem očka, zakaj »laja«. Povedal mi je, da sva srnjaka prebudila, in da boka od strahu. Potem sva šla dalje do grape. Tam sva se odpočila. Ko sva zapustila grapo, mi je očka pokazal, kako so jo razorali divji prašiči. Napotila sva se proti dolini. Tam so se pasle srne. Sum drvarjev jih ni motil. Odsšla sva proti cesti in zagledala enoletnega srnjačka, ki naju ni opazil. Bila sva že utrujena. Vedno bliže sva bila cesti. Kmalu sva sedla v avto in se odpeljala proti Ljubljani. Kadar gre očka sam na lov, velikokrat kaj ustrelji. Kadar grem z njim, pa ne strelja, ker mi je hudo.

Barbara Fux, 3. a. r.,
osnov. šola
Ledina v Ljubljani

»Medvedji sled«

Spomladi sem opazoval vranji par, ki je na smreki ob sosedovi njivi znašal gnezdo. Čez nekaj časa je po vasi jela krožiti novica, da ponoči na polje hodi medved in da je lovski čuvaj na zaplati snega videl njegov sled. Medtem je vrana izvalila, pa sem se odločil, da pogledam v gnezdo. Deževno majsko popoldne sem jo ubral kar bos čez njivo proti smreki in puščal blatne stopinje na razmočeni njivi. Ker je bila smreka visoko po deblu brez vej, nisem mogel nanjo in sem se vrnil domov. Drugo jutro na poti v šolo pa srečam vaškega lovca, ki mi je ves navdušen povedal, da je na sosedovi njivi pravkar sledil medveda. »Medved« je tokrat zadovoljen odšel v šolo, a ne bos.

Foto R. Marenčič

D. G., učenec o. š. Stržišče

Iz lovske organizacije

Temeljni zakon o lovstvu SFRJ sprejet, republiški pa usklajen z ustavo

Skupščina Socialistične federativne republike Jugoslavije je 2. IV. sprejela temeljni zakon o lovstvu SFRJ.

Pred tem, 31. marca, pa je skupščina SR Slovenije uskladila z ustavo naš sedanji republiški zakon o lovu. Pri tem je pomembno, da je bil izločen 48. člen, ki je dajal izvršnemu svetu možnost za izločitev določenih površin za ustanavljanje vzornih ali gojitvenih lovišč.

Ker novi temeljni zakon o lovstvu prepušča več zadev v ureditev republiškim lovskim zakonom, bo moral kmalu biti sprejet tudi nov republiški lovski zakon.

Pri sprejetju novega temeljnega zakona kot tudi pri uskladitvi republiškega zakona o lovu so bili upoštevani interesi lovske organizacije.

Besedilo novega temeljnega lovskega zakona kot tudi zakona o spremembi oz. uskladitvi sedanjega republiškega zakona o lovu nam v tej številki »Lovca« ni uspelo objaviti, ker ju do oddaje gradiva v tiskarno še nismo dobili.

Pričakujemo, da bo temeljni zakon o lovstvu objavljen v Uradnem listu SFRJ št. 13/1965, zakon o spremembi sedanjega republiškega lovskega zakona pa v Uradnem listu SRS št. 14/1965. »Lovec« bo prinesel oba v prihodnji, junijski številki.

V Ljubljani, 10. aprila 1965.

Ur. — elf.

Iz LD Tišina

Leto dni bo, odkar je prišla od LZ Pomurje direktiva, da se morajo manjše lovske družine združiti v večje. Namen da je v tem, da bo tako možno bolje gospodariti, intenzivneje gojiti divjad in podpirati lovski turizem. Dotaknil bi se predvsem naše družine, ki je nastala po združitvi LD Rankovci, Kupšinci in Petanji, nekoliko pa tudi sosednje LD Sobota in LZ Pomurje. Po navodilu LZP smo se kar hitro združili v novo družino, ki ima sedaj skupne površine 4970 ha, od tega je lovne 4368 ha, nelovne pa 602 ha. Družina šteje sedaj 46 članov. Z

Pred lovsko kočo LD Čemšenik l. 1963

Foto L. Brvar

nami LZP z združitvijo ni imela nobenih težav. Podobno kakor pri nas je šlo še pri nekaterih družinah, ne pa pri združitvi LD Rakičan, Krog, Bakovci in Lipovci v novo LD Sobota. Združitve pa je uspela zgolj z združitvijo blagajne, drugo je ostalo pri starem, to je, da lovijo vsak po svojem bivšem terenu.

Ob združitvi smo postavili novo vodstvo in odpravili meje. Razumljivo je, da smo združili tudi osnovna sredstva. Nekateri smo imeli urejene visoke preže, družinske lovske puške risanice, daljnogleda in podobno. Kupšinci so pa že pred leti postavili majhno voljero, brez električne napeljave in potrebnih kokeljev. Do sedaj je voljera služila predvsem za prezimovanje jerebic in fazanov. V zimi 1963/64 je bilo v njej 162 fazanov in fazank ter 135 jerebic. V letošnji zimi nismo imeli v voljeri jerebic na prezimovanju, ker je bila zima mila. Voljero smo dali na voljo LZP za naročene jerebice iz Vojvodine, ki jih pa ni bilo. Največ preglavic nam dela to, ker voljera ni postavljena na pravo mesto. Stoji le ca. 500 do 700 metrov od meje soboškega lovišča in je zidana. Leseno bi bili že prestavili v center lovišča. Za bivše majhno lovišče LD Kupšinci je mesto za voljero ustrezalo, ne pa sedaj po združitvi. Sklenili smo, da je treba voljero povečati, predvsem pa napeljati elektriko, kar nam lani ni uspelo. Poskusili smo z vzrejo fazanov na primitiven način. Pri gojitvenem lovišču »Fazan« v Beltincih smo kupili 25 fazank in 6 fazanov po 3500 din. Z domačimi kokljami nam je uspelo vzrediti iz jajc, ki so jih nanesle fazanke, 462 mladičev, katere smo vse spustili kar pri voljeri. Tako so se lahko vračali v voljero po hrano in se počasi odtujili. Ta vzreja nas je z vsemi stroški, to je za nabavo fazanov, valjenje, krmljenje in čuvaja, ki nam je delo opravljal, veljala 370 000 din. V lovišču smo

vsa čuvajska dela opravili sami brezplačno. Tako nas je veljal en fazan približno 800 din. Druge družine, ki so kupile kebkce pri gojitvenem lovišču »Fazan« Beltinci, so jih plačale po 1350 din, člani iz teh LD pa so se pritoževali, da jih je najmanj 50% poginilo. Naših je ostalo najmanj 80%. Če to računamo, jih je en fazan veljal 2700 din. To se pravi, da ga mora ustreliti lovski gost-inozemec, sicer pri tem ni računa. Lansko leto smo uplenili 800 fazanov, 350 zajcev in 35 kosov srnjadi — od tega inozemski lovci 414 fazanov, 143 zajcev in 5 kosov srnjadi. Za vso divjad smo do sedaj iztržili 2 461 915 din. Tu je že odračunana taksa v odstotkih po inozemskih lovcih za LZS in LZP. Obračunanih pa še ni 15 zajcev in 43 fazanov, uplenjenih po inozemskih lovcih. Če gornji znesek razčlenim, smo po inozemskih lovcih dobili 2500 dolarjev, ali 1 831 915 din. Od tega je LD prejela 1 599 480 din, 154 950 din je prejela LZS, 77 475 din pa LZP. Za prodano divjad, ki smo jo sami uplenili, smo prejeli 862 435 din. Ostalo smo odnesli lovci kot deputat, ki ga bomo obračunali na podlagi doseženih točk z vloženim delom v lovišče. Če kateri z delom ne bo dosegel zneska, za katerega je prejel divjad, bo plačal divjad po dnevni cenah. Tako smo dosegli kar dober uspeh. Predvidenega odstrela pri fazanih nismo izpolnili, čeprav bi ga lahko. Sprva ni šlo tako kakor prej, ko nas je bilo manj. Saj je razlika, če lovi hkrati 10 do 15 lovcev ali pa 30 do 35. Na vsak način je potrebna večja disciplina, ki na žalost ni bila najboljša.

Za letos smo sklenili, da z lastnimi sredstvi še pred valitvijo napeljemo v voljero elektriko in nabavimo potrebne umetne koklje. Po predračunu nas bo stalo okoli 1 500 000 din. V ta namen smo pridržali od lanskega leta v voljeri 60 fazank, nekaj petelinov pa bomo kupili za osvežitev krvi.

Računamo, da bomo tako vzgojili letos najmanj 1000 fazanov, ki jih nameravamo vse spustiti v lovišče. Že prej sem omenil, da se najbolj obnese, če jih spustimo kar pri voljeri, da se počasi od-tujijo, ker je tako najmanjši iz-padek. Vprašanje je, koliko se bodo fazani preselili v sosednja lovišča. Zavoljo tega smo mnenja, da bi nam v tem oziru pomagala LZP in nas podprla. Spomladi 1964, ko smo se združili, smo sprožili vprašanje korekture meje, da bi dobili zaledje pri voljeri. Do danes to vprašanje še ni re-šeno.

Anton Rozman, gospodar
LD Tišina

Krmne njive

Že v pomladanskih mesecih je treba misliti, s čim in kako se bo divjad prehranjevala pozimi. Vsi vemo, kako važna je prehrana v zimskih mesecih in kako vpliva na kvaliteto trofej. Gojitvene na-prave, ki so danes v lovišču po-trebne, so vsekakor tudi krmne njive, ki jih je zadnje čase vse več in so potrebne iz dveh raz-logov: lovci s tem odvrnejo div-jad od prevelike škode na polju, hkrati pa ima divjad pestrejšo prehrano preko zime.

Tudi v našem lovišču imamo ure-jenih nekaj krmnih njiv. Že pred leti smo posejali nekaj parcel z lucerno in smo z njo uspeli. Lani pa smo od LZ Celje dobili seme kravjega ohrovtja, nove — doslej v teh krajih neznane rastline. Seme smo posejali v vrt, nato pa 50 cm velike sadike posadili na krmne njive. Zavoljo hude suše ob posaditvi smo več kot uro od-daljene njive hodili redno zaliva-ti. Uspeh ni izostal. Poleti in jeseni, ko je imela srnjad še do-voľj paše, smo njive ogradili, nato pa smo zapreke odstranili. Ko je zapadel sneg, smo z veseljem opa-zovali sledove srnjadi in zajcev, ki jih je bilo vsak dan več. Kravji ohrovt je zrasel 1,2 m vi-soko, s stebлом, debelim ko roka v zapestju. Ko je divjad obrala liste, se je lotila stebel in jih počasi grizla in glodala. Ostali so le nizki leseni štrclji, vse ostalo je divjad pojedla. Žal nam je bilo le, da nismo posadili večjih po-vršin.

Lansko jesen smo posadili nekaj njiv zajčjega lakotnika. Če bo učinek vsaj delno tak kot pri kravjem ohrovtu, je uspeh zagot-ovljen. Zajčji lakotnik je name-njen za zaklonišče in hrano fa-zanu, zajcu, pa tudi srnjadi. Tudi to je za nas nova rastlina, zato z zanimanjem pričakujemo re-zultat.

Praksa je pokazala, da so krmne njive prepotrebna gojitvena na-

prava v lovišču, ki ne služi le prehrani, ampak tudi za ugotav-ljanje staleža, za opazovanje in odstrel divjadi.

F. Golavšek, LD Vransko

Jubilanti

Stanko Terčelj praznuje 70-let-nico. Kdo ne pozna vzornega lov-ca, kinologa in vinogradnika na naši severni meji v Juriju ob Pesnici. V lovstvu se udejestvuje od leta 1922. Dolga leta je bil funkcionar LD Kungota, kakor tudi funkcionar drugih družin ter LZ Maribor. Jubilantu iskreno čestitamo in mu želimo še mnogo veselja z lovom in vinsko trto!

LD Kungota, E. Z.

Ivan Lavrenčič 70-letnik, član LD Kungota, se je pred 44 leti, vklju-čil v zeleno bratovščino. Bil je

med ustanovitelji mariborskega odseka Lovskega društva Slove-nije in Lovske družine Kungota, kjer je bil vrsto let njen stare-šina, tajnik in član upravnega od-bora. Mnogo je doprinesel k raz-voju lovstva ob naši severni meji. Jubilantu želimo, da bi še dolgo krepek in zadovoljen sodeloval pri zeleni bratovščini ter s svo-jim humorjem in pesmijo dopri-našal k vedremu lovskemu razpo-loženju!

LD Kungota, E. Z.

Umrli

Franc Štepihar, član LD Ga-brovka, njen ustanovitelj, ves čas je bil vzoren tajnik in blagajnik, zgleden lovec in gojitelj divjadi,

nesebičen lovski tovariš, odliko-van z Znakom za zasluge. Pokoj-nik je bil svojim občanom in oko-ličanom v skrbi in pomoči pravi oče in so ga zato vsi klicali očka. V večna lovišča je odšel 83 let star in težko bomo pogrešali nje-govo marljivo roko. Spoštova-nemu »očku« naj bo lahka do-mača zemlja in časten spomin!

LD Gabrovka

Lovska kinologija

JESENSKA VZREJNA IN ŠIRŠA POLJSKA TEKMA PTIČARJEV V SREDIŠČU PRI PTUJU, DNE 18. X. 1964

Prireditev je organizirala LZ Ptuj. Tekem se je udeležilo 6 psov in to štirje jesenske vzrejne tekme, dva pa širše poljske tekme v lovišču LD Središče. Vreme je bilo neugodno. Fazanov in zajcev je bilo dovolj, manj jerebic, tako da je imel vsak pes dovolj priložnosti pokazati svojo lovsko zasnovo in priučene veščine. Organizacija in disciplina vodnikov sta bili dobri. Tekmo je vodil Martin Čurin.

A. Jesenska vzrejna tekma

1. BLISK JRPki 3295, vodnik in lastnik Milan Ivežič, Ptuj. Pes ima izvrsten nos in trdno stoji. Odpovedal je pri vodnem delu. Pohvalno priznanje — 144 točk.
2. DREN JRPki 3531, vodnik in lastnik Dragotin Klobučar. Pes je bil indisponiran, zato je vodnik odstopil.
3. DINA TRGOVIŠKA, JRP 3301 Nkd, vodnik in lastnik Franc Čavničar. Zelo simpatična psica z dobro lovsko zasnovo, ni pa še dobro izšolana. Nezanesljiva je v stoji, zelo dobra v prinašanju divjadi. Ostale discipline naj ji vodnik utrdi. Tretja ocena — 141 točk.
4. DAR TRGOVIŠKI, JRP 3296 Nkd, vodnik in lastnik Branko Horvat. Pes je nezadostno izšolan in naj šolanje ponovi.

B. Širša poljska tekma

1. CVETO ORMOŠKI, JRPki 1825, vodnik in lastnik Franc Zidarič, Ormož. Pes ima zelo dobro lovsko zasnovo, izvrsten nos, zadovoljivo išče, stoji ni trdna, prinaša dovolj zanesljivo. Pred zajcem je nevzdržen, vodno delo prav dobro. Ocena II/b — 167 točk.
 2. ARNO DOLENJSKI, JRPki 2957, vodnik in lastnik Milan Hlupič, Ptuj. Dobro šolan pes, zanesljiv v stoji, iskanje in hitrost pomanjkljiva, dober prinašalec, ni vzdržen pred zajcem, odličen v vodi. Vlake in odložitve je dobro opravil. Ocena II/a — 170 točk.
- Psi so dobro lovsko zasnovani, toda premalo vadeni v disciplini, ki je za tekme potrebna.

Pavel Cvenkel, sodnik

PREIZKUŠNJA PTIČARJEV V SELU PRI AJDOVŠČINI, 22. XI. 1964

Lovske organizacije na območju LZ Gorica kažejo v zadnjem desetletju živo zanimanje za delo ptičarja in šarivca. Letošnja preizkušnja je bila izvedena nekoliko pozno, vendar se je je udeležilo 12 vodnikov s 5 ptičarji in 7 epagneul bretoni.

Vodja preizkušnje je bil kinološki referent Hubert Jenčič, ocenjevala pa sta Pavel Cvenkel in podpisani. Navzoč je bil tudi predsednik DLP Vladimir Pleničar. Lovišče je bogato z divjadjo, vendar psi niso mogli pokazati svojih zmogljivosti, ker divjadi v glavnem ni bilo več na polju. V lovišču nismo našli jerebic, ki v tem času tudi več ne drže toliko, da bi mogli pri preizkušnji z njimi računati.

Vodniki so disciplinirano sledili preizkušnji, vendar pa mislim, da marsikomu ni bilo popolnoma jasno, kaj preizkušnja od njih oziroma od psov zahteva.

Večina psov še ni dovolj šolana za uspešno poljsko delo oziroma preizkušnjo. Glavne pomanjkljivosti so pokazali v delu po strelu, pri prinašanju oziroma na vlakah, pri vodljivosti, ubogljivosti, strelomirnosti in odložljivosti.

Vsak vodnik naj bi pazljivo prebral preizkuševalne discipline, ki so objavljene ob razpisu. Vsi privedeni psi so po svojih zasnovah dobri in vredni šolanja.

Področna lovška zveza naj bi organizirala tečaj za vodnike.

Rezultati:

Št. 1. SAVA, JRP 2076, vodnik Alojz Gregorič. Psica je stara pet let in je zelo simpatična. Priložnosti, da bi pokazala trdno in zanesljivo stoji, ni imela. Tudi ni dovolj hitra. Priučene discipline so pomanjkljive. Ocena: nos 3, iskanje 3, stoji 2, ostrost in vodoljubnost ni bila preizkušena — 119 točk.

Št. 2. DRINA, RMPki 1272, lastnik in vodnik Anton Vodopivec. Lepa triletna psica je v prirojnih lastnostih zelo dobra, v nekaterih preizkuševalnih disciplinah (odložitev, vzdržnost pri zajcu in perjadi) pa še ni izšolana.

Ocena: nos 4, iskanje 3, stoji 2, ostrost in vodoljubnost nista bili preizkušeni — 150 točk.

Št. 3. CITA, epagneul breton, JRP 103 EB, vodnik Alojz Zupančič. Ima dobro zasnovo, pomanjkljiva pa je v disciplinah. Svetujem ponovno šolanje.

Ocena: nos 4, iskanje 3, stoji 2 — 103 točke.

Št. 4. MEDO, epagneul breton, lastnik in vodnik Ivan Bizjak. Ima odlične prirojene zasnove, v priučeni disciplini še ni dobra. Svetujem nadaljnje šolanje.

Ocena: nos 4, iskanje 3, stoji 2 — 135 točk.

Št. 5. DRINA, RMPki 1820, lastnik in vodnik Rudolf Peric. Leto in pol stara lepa nemška kratkodlakarica s prav dobrimi lovskimi zasnovami in odlično ubogljivostjo. Vodnik jo mora še vaditi v disciplinah, obveznih za preizkušnjo.

Foto H. Vadnov

Ocena: nos 4, iskanje 3, stoja 4 — 139 točk.

Št. 6. CEKO, epagneul breton, JRP 105. Vodnik Stanko Sfiligoj je med preizkušnjo odstopil, ker je pes na vlaki načel zajca.

Št. 7. CVETA, RMEB 123, vodnik Franc Bevčič; v lovskih zasnovah je dobra, vredna nadaljnjega šolanja na vlakah, v utrjevanju stoje, ubogljivosti in prinašanju. Ocena: nos 4, iskanje 3, stoja 1 — 97 točk.

Št. 8. DIANA, JRP 3545. Nkd, vodnik Vladimir Arčon; zelo dobra psica po zasnovi, ni pa dovolj šolana v poslušnosti, na vlaki z dlakasto divjadjo in v odložitvi. Ocena: nos 4, iskanje 3, stoja 4 — 141 točk.

Št. 9. BORI, JRPki 2826, vodnik Mirko Gregorič. Psa mora vodnik navaditi odložitve, v ostalih disciplinah pa še bolj izučiti. Ocena: nos 4, iskanje 3, stoja 3 — 146 točk.

Št. 10. LUTI, RMPEB, vodnik Valentin Valič. Pes ima zadovoljive lovske zasnove, ni pa dovolj, niti pravilno šolan, posebno ne za delo po sledu dlakaste divjadi. Svetujem ponovno šolanje. Ocena: nos 3, iskanje 2, stoja 1 — 87 točk.

Št. 11. MUR, JRPEB, vodnik Karlo Mozetič. Pes ima pozitivne lovske zasnove, v ostalem pa zanj velja isto kot za št. 10. Ocena: nos 4, iskanje 3, stoja 4 — 129 točk.

Št. 12. LEVA, JRMEB 114, vodnik Dušan Marc. Psica ima prav dobre lovske zasnove, je še mlada, ni še izučena v prinašanju in obnašanju pri dlakasti in pernati divjadi. Svetujem vztrajno in dosledno šolanje. Ocena: nos 4, iskanje 3, stoja 2 — 104 točke.

Jože Škofic

Pripomba: Poročili smo prejeli pred objavo obvestila oz. opozorila v 12. št. 1965, str. 379. Ur.

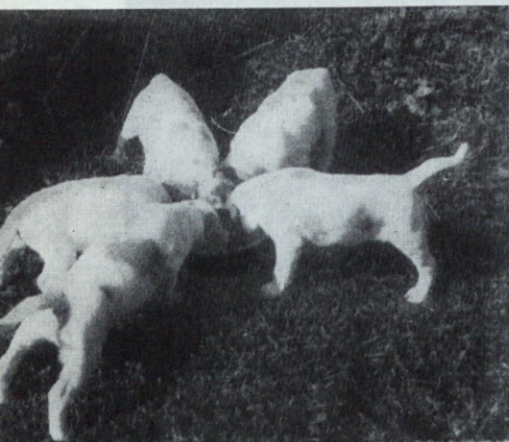

Foto B. Krže

PRIJAVLJENE PARITVE:

LOVSKI PSI:

Resasti jazbečarji:

Resa JRJri 217 — Ago JRJri 196, bil na tekmi, leglo bo 2. 5. 1965. Vzreditelj Viktor Vrenjak, Ljubljana, Rožna dolina, C. VII/22.

Koker španjeli:

Bistra JRŠK 434 — Princ Obdravski JRŠK 438, leglo bo 19. 5. 1965. Vzreditelj Ivan Lavrenčič, Zg. Kungota št. 10.

Člasi JRŠK 544 — Boj Hujanski JRŠK 293, leglo bo 26. 5. 1965. Vzreditelj Cvetko Doplihar, Celje, Adamičeva 1.

Daša JRŠK 525 — Per JRŠK 497, leglo je bilo 10. 4. 1965. Vzreditelj Miran Demšar, Ljubljana, Rožna dolina, C. XI/19.

Springer španjeli:

Juta Novogorska JRŠŠ 69 — Agi Podrakitniški JRŠŠ 80, leglo bo 9. 5. 1965. Vzreditelj Leopold Pogljajen, Laško, Debro 52 a.

Cenka JRŠŠ 118 — Dik Tinjskogorski JRŠŠ 107, leglo bo 16. 5. 1965. Vzreditelj Miha Krošelj, Verje 13, Medvode.

Nemški kratkodlaki ptičarji:

Rina Ormoška JRPki 1825 — As Dolenski JRPki 2958, bil na tekmi, leglo bo 18. 5. 1965. Vzreditelj Martin Zidarič, Loperšice 11, p. Ormož.

Diana JRPki 1749, bila na tekmi — Aras Čavenski JRPki 3148, bil na tekmi, leglo bo 9. 5. 1965. Vzreditelj Franc Škofljanc, Brege 52.

Diva JRPki 2749, bila na tekmi — Adon JRPki 2571, bil na tekmi, leglo bo 1. 5. 1965. Vzreditelj Martin Vučanjk, Sela pri Dobovi. Diana JRPki 3495 — Asko JRPki 3487, leglo je bilo 30. 4. 1965. Vzreditelj Ivan Piško, Smedela 33, Koper.

Ada JRPki 2108, bila na tekmi — Beno Trgoviški JRPki 2818, bil na tekmi, leglo bo 9. 5. 1965. Vzreditelj Leopold Topolak, Zg. Bistrice 56.

Lena JRPki 2494 — Luks JRPki 3486, bil na tekmi, leglo je bilo 22. 3. 1965. Vzreditelj Ergij Krmac, Vanganel 1, Koper.

Biba Radenska JRPki 1978, bila na tekmi — Alf JRPki 2160, bil na tekmi, leglo je bilo 29. 4. 1965. Vzreditelj Štefan Hajduk, Murska Sobota, Kopališka 5/a.

Čiba JRPki 2961 — Beno Trgoviški JRPki 2818, bil na tekmi, leglo je bilo 16. 4. 1964. Vzreditelj Jože Nemeč, Podgorci 64, okraj Ptuj.

Bamba JRPki 3573 — Bor Ravenski JRPki 3146, bil na tekmi, leglo je bilo 23. 4. 1965. Vzreditelj Dominik Smrkolj, Duplica 15, p. Kamnik.

Čiba Bratonska JRPki 3260, bila na tekmi — Dar Bakovski JRPki 2669, bil na tekmi, leglo je bilo 13. 3. 1965. Lastnik Franc Bakan, Gančani 141, p. Beltinci.

Poentri:

Lola 100 a JRP Po 918, bila na tekmi — Runo JRP Po 866, leglo bo 16. 5. 1965. Vzreditelj Polde Maček, Zg. Zadobrova 66, p. Polje.

Epagneul bretoni:

Ada JRP EB 69, bila na tekmi — Bodo JRP EB 38, leglo bo 16. 5. 1965. Vzreditelj Franc Preskar, Krško, C. krških žrtev 2.

Lovski terierji:

Disa JRLT 1608 — Čuj JRLT 1877, leglo je bilo 29. 3. 1965. Vzreditelj Franc Ličof, Krnica 4, p. Zg. Gorje.

Dinja JRLT 730, bila na tekmi — Lovko Travnogorski JRLT 2359, leglo je bilo 13. 4. 1965. Vzreditelj Štefan Kaluder, Gor. Rečica 90, p. Laško.

Era JRLT 814, bila na tekmi — Lovko Travnogorski JRLT 2359, leglo je bilo 11. 4. 1965. Vzreditelj Marjan Slatinšek, Gornji grad 73. Jana JRLT 2242, bila na tekmi — Runo Malagorski JRLT 2112, bil na tekmi, leglo je bilo 11. 4. 1965. Vzreditelj Anton Andoljšek, Gorenja vas 5, p. Ribnica.

Lajka Roška JRLT 2401 — Nazdar Travnogorski JRLT 1525, bil na tekmi, leglo bo 13. 5. 1965. Vzreditelj Lovska družina Turjak. Eda JRLT 811 — Ego JRLT 1053, bil na tekmi, leglo bo 3. 5. 1965. Vzreditelj Hinko Wilfan, Ljubljana, Dolenjska c. 48/III.

Agica JRLT 1601, bila na tekmi — Flot JRLT 1600, leglo je bilo 25. 4. 1965. Vzreditelj Maks Mrak, Dol. brdo 17, Poljane nad Škofjo Loko.

Besa JRLT 570, bila na tekmi — Runo Osilniški JRLT 2200, leglo je bilo 22. 4. 1965. Vzreditelj Psarna Travnogorska, Sodražica. Dina JRLT 1918 — Don JRLT 1915, leglo je bilo 30. 3. 1965. Vzreditelj Leopold Gril, Veliki Otok št. 5, p. Postojna.

Braki jazbečarji:

Borka JRBj 686 — Brin JRBj 1040, leglo je bilo 27. 4. 1965. Vzreditelj Jože Jurečič, Vel. Mraševo 54, p. Podbočje. Cita JRBj 1371 — Bruno JRBj 1378, leglo je bilo 25. 4. 1965.

Vzreditelj Slavko Krek, Volča 13, p. Poljane.

Bonka RMBj 2237, vpis v JR v teku — Bil Šmartinski JRBj 1439, leglo je bilo 29. 3. 1965. Vzreditelj Alojz Novak, Lesce 31. Dinja JRBj 1071 — Cezar JRBj 1447, leglo bo 8. 5. 1965. Vzreditelj Avguštin Lavrenčič, Vipava 188.

Jasna JRBj 1314 — Bruno JRBj 1305, leglo je bilo 24. 4. 1965. Vzreditelj Ivan Dolinar, Griže 31, pri Celju.

Kratkodlaki istrski goniči:

Cedra JRGki 3643 — Cero JRGki 3426, leglo bo 28. 5. 1965. Vzreditelj Psarna Dragarska, Draga pri Loškem potoku.

Orla Travnogorska JRGki 3262 — Nazor Travnogorski JRGki 3564, leglo bo 26. 5. 1965. Vzreditelj Lovska družina Sodražica.

Beba JRGki 4079 — Gero JRGki 3426, leglo bo 23. 5. 1965. Vzreditelj Anton Štimac, Pirče 16, p. Vas Fara.

Bistra JRGki 2978 — Ari JRGki 3475, leglo bo 15. 5. 1965. Vzreditelj Jože Kordiš, Retje 86, p. Loški potok.

Mitra JRGki 3263 — Don JRGki 3800, bil na tekmi, leglo bo 3. 5. 1965. Vzreditelj Janez Gorše, Rakitnica 33, p. Dolenja vas pri Ribnici.

Hojca JRGki 4087 — Ari JRGki 3475, leglo 3. 5. 1965. Vzreditelj Ivan Gregorič, Retje 97, p. Loški potok.

Strelka JRGki 3803 — Cero JRGki 3426, leglo bo 1. 5. 1965. Vzreditelj Lovska družina Sodražica.

Paza JRGki 3285 — Ari JRGki 3475, leglo bo 1. 5. 1965. Vzreditelj Andrej Milavc, Planina pri Rakeku 179.

Posavski goniči:

Fesa Podvinska JRGp 4623 — Živko JRGp 3756, leglo bo 21. 5. 1965. Vzreditelj Jože Šimenc, Poljane 17, p. Rečica/Sav.

Lajka JRGp 4624 — Živko JRGp 3756, leglo je bilo 8. 4. 1965. Vzreditelj Vinko Oblak, Škale 10, p. Velenje.

Blanka RMGP 539, vpis v JR v teku — Živko JRGp 3756, leglo bo 7. 5. 1965. Vzreditelj Boris Ferlinc, Celje, Dečkova c. 54.

Dora JRGp 2247 — Rek JRGp 2241, leglo je bilo 3. 4. 1965. Vzreditelj Adolf Čop, Podkup, p. Rače.

Kinološka zveza Slovenije

Mednarodna razstava psov v »vrtnem mestu« Varese — Italija bo 3. in 4. julija 1965.

PRIJAVLJENI IN ZAŠČITENI PSARNI

»MURSKA SOBOŠKA« za nemške kratkodlake ptičarje. Lastnik Štefan Veren, Murska Sobota, Cankarjeva 13.

»SMREKARJEVA« za škotske ovčarje. Lastnik Jože Devetak, Ljubljana, Smrekarjeva 37.

Kinološka zveza Slovenije

ODLIKOVANJA KINOLOŠKE ZVEZE

Red za zasluge na kinološkem polju I. stopnje sta prejela:

Jože Škofic, Davorin Bizjak.

Red za zasluge na kinološkem polju II. stopnje so dobili:

Pavel Cvenkel, Anda Grabrijan, Maks Turk.

Z Zlatim znakom za zasluge na kinološkem polju so bili odlikovani:

Šaljive

»Uspešen lov«

Pri volitvah pred drugo svetovno vojno je bil predsednik volilne komisije tedanji predstojnik sodišča na Vranskem. Ko sredi popoldneva ni bilo več volilcev, se obrne predsednik name: »Lovec ste, pa povejte kako lovsko latinščino, da bo krajši čas.« Branil sem se, češ da nisem »latinec«, a ker je vsa volilna komisija želela, sem se vdal in pripovedoval: »Lepega jesenskega dne, ko je luna svetila vso noč, sem sklenil, da dobim srnjaka. Zarana, še v mesečini, sem se s puško in obsežnim nahrbtnikom odpravil v lovišče. Ob Konoškovi dolini, kjer je stečina zajcev in srnjadi, sem sedel za debelo češnjeno drevo. Komaj položim zadnjico na tla, že zagledam zajca na stečini. Puško k licu in zajec je padel. Koj nato priskaklja drugi in tudi tega sem pihnil. Oba stlačim v nahrbtnik in odrinem do Kostnikove doline, kjer je tudi stečina. Tam sedem na štor za gozdom. Luna je še vedno medlo svetila, ko zapazim zajca, ki v skoku beži, koj za njim pa lisica. Pif, paf in oba obležita. Potisnem ju v nahrbtnik in kmalu koračim vstric Mežnarjevega

Alojz Burica, Emil Komel, Ruda Hlebš, Franc Sekne, Franc Škofljanc, Viktor Logar, Jože Grobin, Jože Logonder.

S Srebrnim znakom za zasluge na kinološkem polju so bili odlikovani:

Franc Avbelj, Franc Barbič ml., Rudolf Bernik ml., Janez Dolničar, Karel Dovič, Aleksander Drozdovski, Orest Bordon, Anton Fister, Jože Frangeš, Vili Fonda, Mirko Grad, Maks Gruđen, Tone Hafner, Hinko Hribar, Martin Klemenčič, Franc Kmetič, Stane Logar, Franc Murko, Ciril Pogučar, Jože Selan, Dominik Smerkolj, Evgen Sila, Maruša Širec, Anton Šušteršič, Mirko Teršan, Dušan Zadavec, Anton Zajc, Ivan Zavašnik, Milan Ivezić, Miroslav Confidenti, Antonija Pleničar, dr. Franc Lebinger, Leopold Weiss, Drago Vraničar, Janko Jan, prim. dr. Valentin Kušer, Vida Rantaša, Peter Leban, Genica Saborič, Stanko Šešerko, Lidija Benigar, Sonja Jenko, Marjan Engelman, Stane Kodba, Jože Ceklin.

vinograda. Takrat se je že danilo, pa zagledam dva zajca, ki drncata po jasi za vinogradom. Počakam, da sta prišla dovolj skupaj in pritisnem. Brž ju pomašim v nahrbtnik. Ker sem imel namen dobiti srnjaka — in navzlic precejšnjemu bremenu — krenem naprej. Med Mežnarjem in Štajnarjem so pod cesto v gozdu brlogi jazbecev in lisic, pa stopim tja. Že zaslišim niže pod jamami šum listja in primaha jo jazbec s koruznim storžem v gobcu. Sprožim in jazbeca s storžem vred pobašem v nahrbtnik. Pomaknem se do lisičin in obstanem. Presenečen zagledam lisico, ki nese purana. Ker pa ji je težek plen vlek el glavo k tlom, me ni opazila, čeprav sem stal na prostem. Takoj sem ji pomagal v njena nebesa in s puranom vred jo strpam v nahrbtnik. V nadi, da zagotovo dobim srnjaka, kjer sem vedel zanj, sem lezel naprej. Vrh griča nad Štajnarjem sedem med buki in pripravim puško. Res kmalu opazim srno in srnjaka, ki sta stopicala proti meni. Ko je srnina glava pokrila srnjakova prsa, sprožim in krogla je prebila srni glavo, srnjaku pa srce. Oba sta na mestu obležala in s težavo sem ju stlačil v nahrbtnik...« Tedaj me predsednik volilne komisije prekine, me potreplja po rami in reče: »Golavšek, sedaj pa lahko nehate, ker imate že poln nahrbtnik.«

Jožef Golavšek

Novator

Potegavščina

Po lovskem posvetu sem na verandi »slabe volje« pripovedoval lovcem o smoli, ki je bila takale: Pri mojem Sosedu Divjaku je lisica redno odnašala kokoši. Na neprestano sosedovo moledovanje sva se z Jožetom odločila, da bova zvitorepko izmenoma vsak dan čakala. Prvi sem bil jaz na vrsti. Ugotovil sem, da je najbolje, da čakam v kokošnjaku, kamor mi je ljubi sosed dostavil litrček dobrega jabolčnika. Čakam, čakam, mineta dve uri, kurjad se mirno pase pod menoj blizu Drave. Naenkrat kurji krik! Zares, lisica se je privlekla skozi grm in zgrabila kokoš, ostale so se pa razletele na vse strani. Bil sem zelo hiter. Sprožim, lisica spusti kokoš in urno, od koder je prišla. Stopim iz ute, da pogledam po lisici, ko mi sosed, ki je stal že pred hišo, zakriči: »Jo je že odnesla. Zgrešil si!« »Saj ni mogoče, dobro sem pomeril in sigurno bo obležala«, tolažim sebe in soseda. Medtem sva z gospodarjem prišla do nastrela, kjer sva našla mrtvo kokoš, ki so jo zadele šibre, ne pa lisico. Tedaj

se je sosed razhudil: »Tu imaš kokoš, odnesi jo in plačaj, k naši hiši te ne maram več! — Saj ste vsi lovci enaki, streljati znate le pse in mačke ter lokati jabolčnik. Če pa komu znosi lisica kurjad, se izgovarjate, da so poletne kože zanič.«

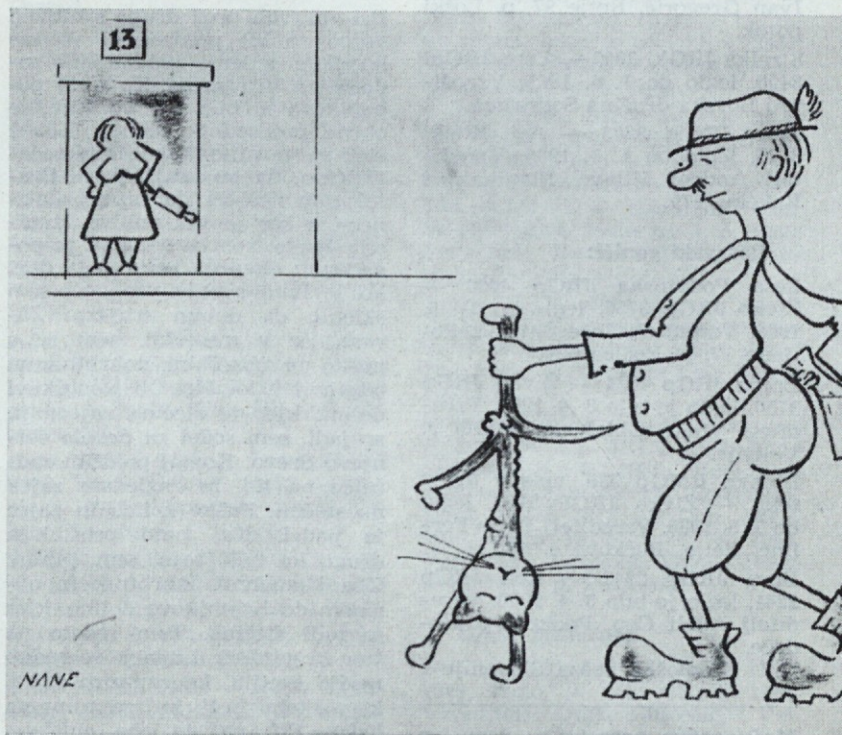
Resno so sprejeli moje pripovedovanje, kakor sem bil sam resen in jih nazadnje prosil, naj to zgodbo ohranijo tovariško zase, da se ni bi ljudje norčevali iz nas lovcev. Naslednje popoldne sem stopil v neko precej oddaljeno gostilno. Tam zbrani so me seveda vsi poznali in se na ves glas zakrohotali. Nekdo pa je pripomnil: »Kaj je, ti kurostrelec! Sedaj ti ne uide Pavliha!« Spoznal sem, da ima laž tudi dolge noge.

Tone Ambrož, Kozji vrh

Ni ta prav

V celjski poslovalnici lovske zadruge je kmečki lovec kupoval kravato, si končno eno izbral in dejal poslovdji Rojcu: »Veste, takšnale bi še kar bila, samo ta namalan srnjak ni čisto ta prav.« »Ta prav, ta prav,« mu je odgovoril Rojc, »po ta pravega boste pa že morali v hosto.«

V. D.

Plen z zadnjega pogona

Na IV. mednarodnem sejmu
obmejne blagovne izmenjave

ALPE-ADRIA

od 15. maja do 23. maja 1965
na gospodarskem razstavišču
v Ljubljani
(I. nadstropje, hala A)

bo razstavljal tvrdka

JOHANN FANZOI

PUŠKARSTVO - BOROVLJE (Avstrija)

skupaj z

LOVSKO ZADRUGO ZA SLOVENIJO »LOVEC«

Razstavljeni bodo priznani puškarski izdelki
raznih sistemov, lovni pripomočki, lovska
oprema in vse ostalo, potrebno za lov.

Lovci, oglejte si razstavljeno blago!

Postregli vam bomo z vsemi potrebnimi
informacijami.

II. RAZSTAVO LOVSKE FOTOGRAFIJE IZ ŽIVLJENJA LOVCEV IN DIVJADI

priređi Lovska zveza Celje
julija 1965

Pogoji za sodelovanje:

Vsak avtor lahko predloži neomejeno število del.

Slike morajo biti v formatu 30 × 40 cm in nekaširane.

Na hrbtno stran slik napišite: številko in naslov slike, ime in priimek avtorja z njegovim naslovom.

Ves razstavni material pošljite kot tiskovino priporočeno na naslov: Lovska zveza Celje, Celje, Cuprijska 19.

Slike morajo biti na navedenem naslovu najkasneje do 15. junija 1965. Izbiró slik za razstavo in ocenitev za nagraditev bo izvršila posebna žirija.

Nagrade: I. nagrada, zlata medalja in 30 000 din
II. nagrada, srebrna medalja in 25 000 din
III. nagrada, bronasta medalja in 15 000 din

S slikami bomo ravnali pazljivo in jih vrnili avtorjem najkasneje do 1. septembra 1965 po pošti kot priporočeno tiskovino.

LOVSKA ZVEZA CELJE